

Privredni razvoj – III dio

2. EVROPSKA UNIJA

Prof. dr Gordana Đurović

II EVROPSKA UNIJA - Struktura

- 1. Integracija u evropske i evroatlanske strukture kao strateški spoljnopolitički prioritet**
- 2. Motivi integracija**
- 3. Hronologija evropskih integracija**
 - 3.1. Evropske zajednice**
 - 3.2. Talasi proširenja**
 - 3.3. Lisabonski ugovor**
 - 3.3.1. Vrijednosti i ciljevi EU**
 - 3.3.2. Osnovni principi pravnog poretka**
 - 3.3.3. Pravna tekovina EU**
- 4. Jedinostveni institucionalni okvir EU**
 - 4.1. Evropski parlament**
 - 4.2. Evropski savjet**
 - 4.3. Savjet**
 - 4.4. Evropska komisija**
 - 4.5. Sud pravde EU**
 - 4.6. Evropska centralna banka**
 - 4.7. Revizorski sud**
- 5. Perspektive daljeg širenja Evropske unije**

1. Evropska unija: osnovni pokazatelji

- **Evropska unija** 2019 je zajednica **28** država, u kojoj na 4,3 mil. km² živi oko **511** mil. stanovnika, što čini svega 7% svjetske populacije, ali koja kreira oko **22%** svjetskog BDP-a, privlači **preko 30%** ukupnih svjetskih stranih direktnih investicija i u kojoj se službeno komunicira na **24** jezika, gdje se zajedničke politike sprovode preko veoma razgranatog mehanizma institucija koje objedinjuje i uređuje pravna tekovina Unije (*Acquis Communautaire*).
- 31.1.2020 – EU27, Brexit, 450 mil stanovnika

2018	Population (mil)		Area		GDP	
	mil	% world	000km2	% world	mil EUR	% world
EU28	512.38	7%	4,463.5	3%	15,884.0	22%
UK (% in EU)	66.27	13%	248.5	5.80%	2,393.7	15.1%
EU27	446.11	5,9%	4,215.0	2,8%	13,490.3	19%

The EU has received the 2012 award for advancing the causes of peace, reconciliation, democracy and human rights in Europe.

The EU will give the award money (€930,000) to projects supporting children who are victims of war and conflicts.

From 6 to 28+

1957 Belgium Italy
 France Luxembourg
 Germany Netherlands

1973 Denmark UK
 Ireland

1981 Greece

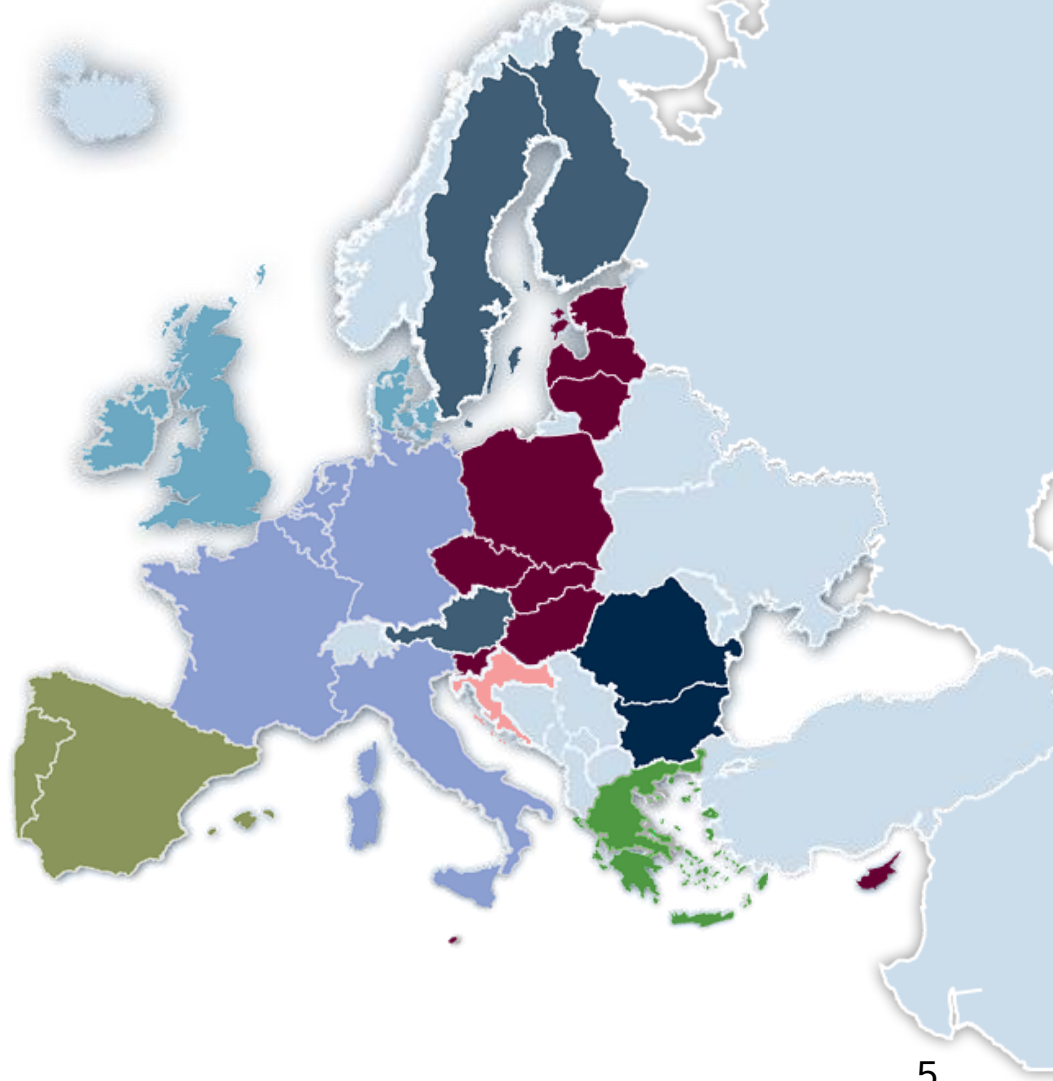
1986 Portugal Spain

1995 Austria Sweden

2004 Cyprus Lithuania
 Czech Rep. Malta
 Estonia Poland
 Hungary Slovakia
 Latvia Slovenia

2007 Romania Bulgaria

2013 Croatia

Political systems

presidential republic	1
semi-presidential republic	3
parliamentary republic	17
parliamentary constitutional monarchy	7

Territory	Member State	Location	Area km ²	Population (000)	Per capita GDP (EU=100)	Schengen area
 Azores	PT	Atlantic Ocean	2,333	237,90	66.7	Yes
 Canary Islands	ES		7,447	1.715,70	93.7	Yes
 French Guiana	FR	South America	84	161,10	50.5	No
 Guadeloupe	FR	Caribbean	1,71	425,70	50.5	No
 Madeira	PT	Atlantic Ocean	795	244,80	94.9	Yes
 Saint-Martin	FR	Caribbean	52	25,00	61.9	No
 Martinique	FR		1,08	383,30	75.6	No
 Réunion	FR	Indian Ocean	2,512	837,87	61.6	No
 Mayotte	FR		374	212,65	n.a.	No
			1.320,082	4.244,01		

PREKOMORSKE TERITORIJE

formalno dio EU, ali sa specifičnostima, koje im daje udaljenost (npr. koriste EURO, dijelom EU propise, imaju posebne ekonomske aranžmane, sredstva iz EU budžeta za razvojnu podršku..)

		MEMBER STATES	POPULATION		AREA		GDP - 2018		2018	GDP/ pc PPS 2018
			000 stan. (2018)	%	000 km²	%	Tek.cijene mlrd € (bill.€)	%	Real growth rate	
	CODE	EU 28	512.38	100	4,463.5	100	15,884.0	100	1.9	100
1	BE	Belgium /Belgija, € (1951)	11.40	0.02	30.5	0.7	450.51	2.84	1.4	115
2	BG	Bulgaria/Bugarska (2007)	7.05	0.01	110.4	2.6	55.18	0.35	3.1	50
3	CZ	Czech Republic/ Češka (2004)	10.61	0.02	78.9	1.8	206.82	1.30	3.0	90
4	DK	Denmark / Danska (1973)	5.78	0.01	42.9	1.0	297.63	1.87	1.2	126
5	DE	Germany / Njemačka, € (1951)	82.79	0.16	357.4	8.3	3,386.00	21.32	1.4	123
6	EE	Estonia / Estonija (2004)	1.32	0.00	45.2	1.1	25.66	0.16	3.9	81
7	IE	Ireland / Irska, € (1973)	4.83	0.01	69.8	1.6	318.46	2.00	7.8	187
8	EL	Greece / Grčka, € (1981)	10.74	0.02	132.0	3.1	184.71	1.16	1.9	68
9	ES	Spain / Španija, € (1986)	46.66	0.09	505.9	11.8	1,208.25	7.61	2.5	91
10	FR	France / Francuska, € (1951)	66.93	0.13	633.2	14.7	2,353.09	14.81	1.5	104
11	HR	Croatia /Hrvatska, (2013)	4.11	0.01	56.6	1.3	51.47	0.32	2.6	63
12	IT	Italy / Italija, € (1951)	60.48	0.12	302.1	7.0	1,756.98	11.06	0.9	95
13	CY	Cyprus / Kipar, € (2004)	0.86	0.00	9.3	0.2	20.73	0.13	3.9	87
14	LV	Latvia / Letonija , € (2004)	1.93	0.00	64.6	1.5	29.52	0.19	4.8	70
15	LT	Lithuania / Litvanija, € (2004)	2.81	0.01	65.3	1.5	45.11	0.28	3.4	81
16	LU	Luxembourg€ (1951)	0.60	0.00	2.6	0.1	58.87	0.37	3.5	254
17	HU	Hungary / Mađarska (2004)	9.78	0.02	93.0	2.2	131.94	0.83	4.9	70
18	MT	Malta, € (2004)	0.48	0.00	0.3	0.0	12.33	0.08	6.6	98
19	NL	Netherlands / Holandija, € (1951)	17.18	0.03	41.5	1.0	773.37	4.87	2.5	129
20	AT	Austria / Austrija, € (1995)	8.82	0.02	83.9	2.0	386.09	2.43	2.7	127
21	PL	Poland / Poljska (2004)	37.98	0.07	312.7	7.3	496.46	3.13	3.0	71
22	PT	Portugal / Portugalija, € (1986)	10.29	0.02	92.2	2.1	201.61	1.27	2.1	76
23	RO	Romania / Rumunija (2007)	19.53	0.04	238.4	5.5	202.88	1.28	4.1	64
24	SI	Slovenia / Slovenija, € (2004)	2.07	0.00	20.3	0.5	45.95	0.29	4.5	87
25	SK	Slovakia / Slovačka, € (2004)	5.44	0.01	49.0	1.1	90.20	0.57	4.1	78
26	FI	Finland / Finska, € (1995)	5.51	0.01	338.4	7.9	233.56	1.47	4.6	110
27	SE	Sweden / Švedska (1995)	10.12	0.02	438.6	10.2	466.92	2.94	2.3	121
28	UK	United Kingdom (1973)	66.27	0.13	248.5	5.8	2,393.69	15.07	1.4	104
		Eurozona EA-19	341.15	0.67	2,843.6	66.2	11,581	72.91	1.8	106
		WORLD 2018 (mlrd.)	7,600	P	148,940	2018	75,5 trill. \$	100%		
		EU in the world	7%	P _{EU}	3%	IMF	16,4 (2016)	22%		

POPULATION	%
6 big (DE,FR,IT,UK+PL,ES)	0.7
9 small do 1%	0.0
13 MS (1,1-4%)	0.3

EU27

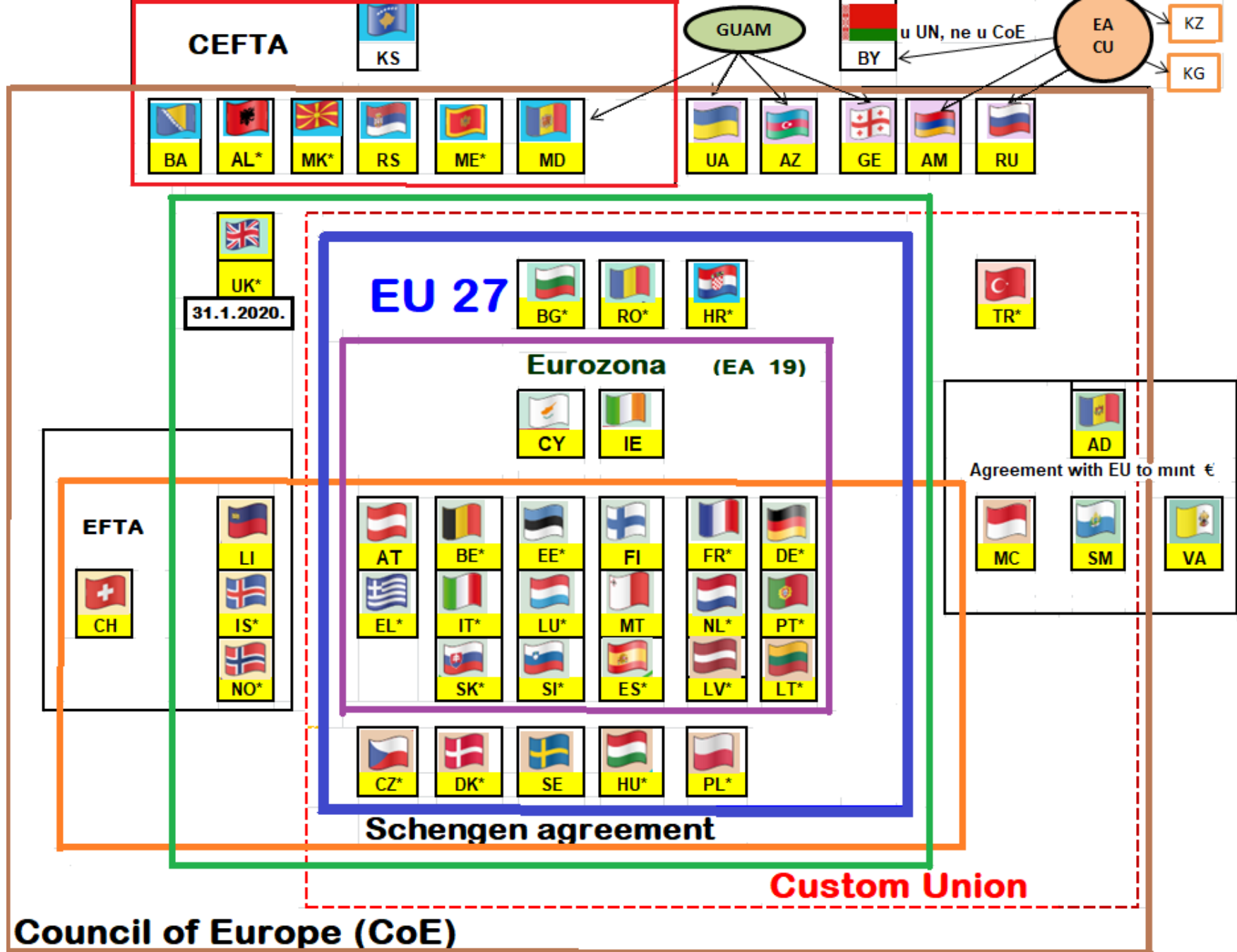
ECONOMIC POWER	%
4 big - DE,FR,UK,IT	62.3
Spain	7.5
1%-4,4% - 12 MS	26.6
ispod 1% - 11 MS	3.6

GDP/pc PPS
11 MS over 100
10 MS 99-75 of EU average
7 MS bellow 75 EU average

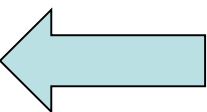
DE	24.8%
FR	17.4%
IT	13.1%
ES	8.9%
NL	5.7%
PL	3.7%
SE	3.5%
BE	3.4%
AT	2.9%
IE	2.4%
DK	2.2%
FI	1.7%
CZ	1.5%
RO	1.5%
PT	1.5%
EL	1.4%
HU	1.0%
SL	0.7%
LU	0.4%
BG	0.4%
HR	0.4%
SI	0.3%
LT	0.3%
LV	0.2%
EE	0.2%
CY	0.2%
MT	0.1%

1. Integracija u evropske i evroatlanske strukture kao strateški spoljnopolitički prioritet

- **Osnovi ciljevi evropskih, ali i evroatlanskih integracija su:**
 - sigurnost,
 - stabilnost,
 - zajedničke vrijednosti i
 - prosperitet (ekonomski i sveukupni društveni razvoj).

In NATO (29) - US & CA, EU21 excl. AT, CY, FI, IE, MT, SE, +AL, IS, NO, TR, ME &

Pojašnjenje integracionog grafika

- **In EU, not in NATO** – Austria, Cyprus, Finland, Ireland, Malta, Sweden.
- **In NATO, not in EU** – **UK**, Canada, Iceland, Norway, Turkey, USA, Albania, MNE
/total 29/ **+MK**
- **In NATO and in EU /21/**: Belgium, Bulgaria, **Croatia**, Czech Republic, Denmark, Germany, Estonia, Greece, Spain, France, Italy, Lithuania, Latvia, Luxembourg, Hungary, Nederland, Poland, Portugal, Romania, Slovenia, Slovak Republic,
- **Council of Europe** – row on top – Bosnia and Herzegovina, Albania, North M, Serbia, Montenegro, Moldova;
- Armenia, Azerbaijan, Georgia, Ukraine, Russia
- **Not in the Council of Europe**: Belarus and Kosovo*(not in UN);
- **EFTA** – Switzerland, Lichtenstein, Iceland, Norway;
- **EU Custom union**: San Marino, Monaco, Andorra, Turkey;
- **To mint Euros**: San Marino, Monaco, **Vatican, Andorra**;
- **EU, not in Schengen**: Cyprus, Ireland, Bulgaria, Romania,; (Ireland obtained an opt-out)
- **In Schengen, not in EU**: Switzerland, Iceland, Norway and Liechtenstein;
- **In Eurozone (EA 19)**: Cyprus, Ireland
- AT, BE, Estonia, Finland, France, Germany,
- Greece, Italy, Luxembourg, Malta, Nederland, Portugal,
- Slovak Rep, Slovenia, Spain, Latvia, Lithuania
- **GUAM** - Organization for Democracy and Economic Development (2001)

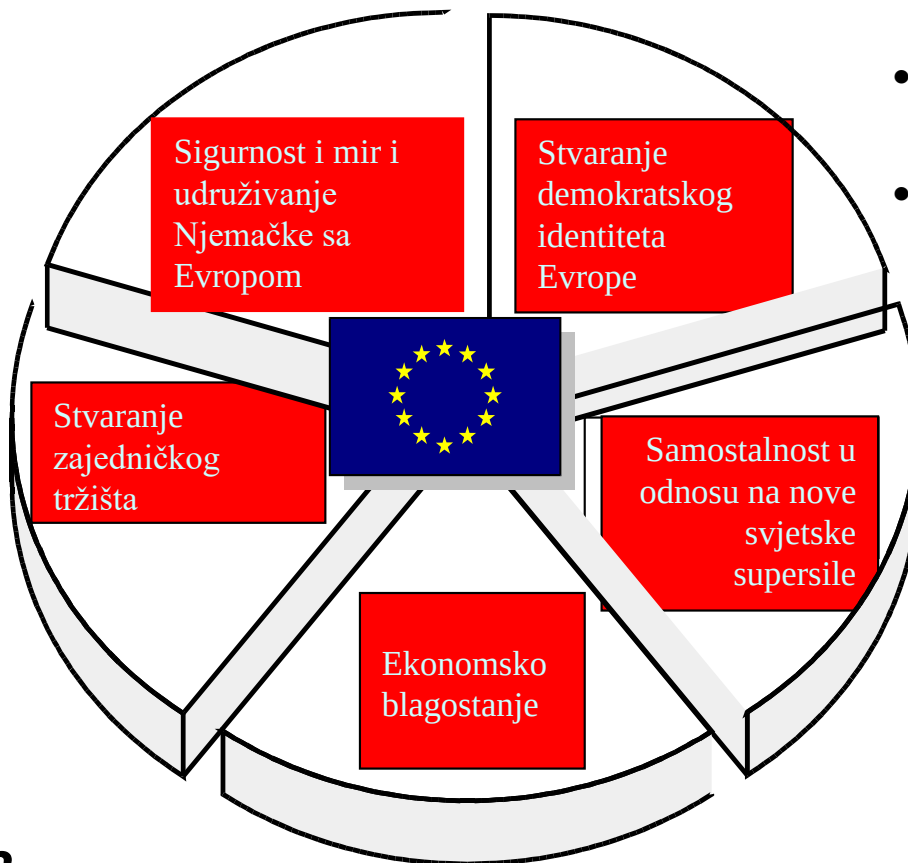
2. Motivi integracija

Peace, Stability, Prosperity, Democratic values

- Bezbjednosni
- Politički
- Ekonomski

Druga polovina XX stoljeća opredjelila je dva osnovna strateška pravca integracija zemalja Evrope – to su integracije u evropske i evroatlanske strukture.

Vrijeme je potvrdilo da su evropske zemlje prepoznale interes snaga ovih nadnacionalnih organizacija, strateški koncept njihovog daljeg razvoja i širenja, njihovu fleksibilnost i pravovremeno prilagođavanje globalnim izazovima bezbjednosti, stabilnosti i prosperiteta. Ove integracije obilježice i XXI stoljeće.

Hronologija evropskih integracija

- Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za uglj i čelik (1952),
- Rimski ugovori - Ugovor o osnivanju EEZ i Ugovor o osnivanju Euroatoma (1958),
- Briselski ugovora o spajanju (zajedičkih institucija) (1965),
- Jedinstveni evropski akt, JEA (1986),
- Matrihtski ugovor o osnivanju EU (1992),
- Ugovor iz Amsterdama (1999) i
- Ugovor iz Nice (2001),
- Lisabonski (reformski) ugovor koji je potpisan 2007. godine (na snazi od decembra 2009. godine),

HRONOLOGIJA EVROPSKIH INTEGRACIJA I TALASI PROŠIRENJA

1948.	1951/52.	1957/58.	1965/67.	1986/87.	1992/93 MASTRIHT	1997/99.	2001/03.	2007/ 09.
BRISEL	PARIZ	RIM	BRISEL	Jedinstveni evropski akt	(osnovana EU)	AMSTERDAM	NICA	LISABON
		Euratom – Evropska agencija za atomsku energiju						
ECSC ili EZUČ - Evropska zajednica za ugalj i čelik (1952-2002.)								European Union (EU) Evropska unija
European Economic Community, EEC Evropska ekonomska zajednica (EEZ)				STUBOVI	I European Community (EC) Evropska zajednica (EZ)			
					II	Policijska i pravosudna saradnja u kriminalnim stvarima		
					Pravosuđe i unutrašnji poslovi			
					III Zajednička spoljna i bezbjednosna politika (CFSP / ZSBP)			
				Evropska politička saradnja				
1948 - Western European Union (WEU), Zapadnoevropska unija (ZEU)								
1949 – NATO (Evroatlantske integracije) - jačanje sistema kolektivne bezbjednosti - 28 članica, od čega 22 iz EU								
US, CA, EU 22, AL, IS, NO, TR								
DRŽAVE OSNIVAČI I TALASI PROŠIRENJA	FR, DE, IT, BE, LU, NL		DK, GB, <u>IE</u>	EL	ES, PT	<u>AT</u> , <u>SE</u> , <u>FI</u>	CZ, EE , <u>CY</u> , LV, LT, HU, <u>MT</u> , PL, SI, SK / BG, RP	HR
	šest država osnivača (1952/1958)		prvo proširenje, 1973	Drugo proširenje, 1981	III proši- renje, 1986	IV proširenje, 1995	V proširenje (2004 / 2007)	VI proširenje 2013

Moneov plan, Šumanova deklaracija

- **1949 – Izvještaj Ekonomske komisije UN za Evropu** - potreba koordinacije nacionalnih investicionih planova evropskih zemalja u industriji čelika; stoga je **Žan Mone**, visoki službenik francuske vlade na polju planiranja sastavio nacrt za osnivanje EZUČ, a politički ga je predstavio **Robert Šuman**, francuski MIP, i to 9. maja 1950. godine; **Konrad Adenauer**, kancelar Zapadne Njemačke, prihvatio je plan; **Benelux i Italija** prihvatile su pregovore o ovoj sektorskoj integraciji
- **Jean Monnet (1888-1979)** – “otac” EI, stajao iza ideje EZUČ i bio prvi predsjednik njenog “Visokog rukovodstva” (preteče EK) od 1952 do 1955. godine
- **Robert Šuman (1886-1963)**, prvi predsjednik EP, bio francuski MF, MIP i PM
- **9. maj 1950. – Šumanov plan (Šumanova deklaracija)** - njemačko-francusko pomirenje kao osnov novog evropskog poretka /zajednička kontrola proizvodnje uglja i čelika iz jednog centra – kontrola vojne industrije i energenata/
- ECSC – European Coal and Steel Community
- **1951 – EVROPSKA ZAJEDNICA ZA UGALJ I ČELIK** - 18.4.1951 u Parizu potpisan Ugovor o EZUČ– Belgija, Luxembourg, Holandija, Italija, Njemačka i Francuska (tzv. **Pariski ugovor**), za razdoblje od 50 godina

Strateški interesi osnivača

- **Francuska** – put ekonomske modernizacije, uz rješenje tj. “internacionalizaciju” Rura (pokušaj održavanja francuske kontrole preko europeizacije)
- **Njemačka** – predlog je poštovao princip jednakosti i nediskriminacije, prenos nadležnosti na EZUČ bolje rješenje nego ograničeni suverenitet
- **Italija** – podržavanje ideja evrofederalizma i potreba jačanja pozicije vlade de Gasperija u odnosu na snažnu komunističku opoziciju
- **Benelux zemlje** – iako nisu veliki evrofederalisti, ove zemlje nisu mogle sebi “priuštiti” da ostanu izvan francusko-njemačke ekonomske organizacije
- Predlog “formalno” bio otvoren i za **Britaniju**, koja inače nije prihvatila koncept nadnacionalnosti

EZUČ / ECSC

- **EVROPSKA ZAJEDNICA ZA UGALJ I ČELIK - 18.4.1951.** u Parizu potpisan Ugovor o EZUČ– Belgija, Luxembourg, Holandija, Italija, Njemačka i Francuska (tzv. **Pariski ugovor**), za razdoblje od 50 godina
- **Zajednička Visoka vlast** (devetočlano tijelo, organizovano na nadnacionalnom načelu, nezavisno u odlučivanju, pri čemu su odluke bile obavezujuće za sve države članice; djelovanje u oblasti kontrole cijena, zabrane prekomjernih subvencija, itd.);
- **Zajednička skupština** (predstavници delegirani od nacionalnih parlamenata; čisto savjetodavna funkcija);
- („Specijalni”) **Savjet ministara** (predstavници vlada država članica koji dijele moć političkog odlučivanja sa Visokom vlasti, organizovani na načelu međuvladine saradnje, zaduženi za saradnju/dogovor između Visoke vlasti i nacionalnih vlada država članica) i
- **Sud pravde** koji je rješavao sporove proizašle iz Pariskog ugovora

25.marta 1957 – Rimski ugovori (okvirni sporazumi, Framework Treaties), Ugovor o osnivanju EEZ i EUROATOM-a

Evropska ekonomska zajednica (EEZ) – prelazni period do 12 godina za carinsku uniju, uz uvođenje programa za poljoprivredu

Ciljevi osnivanja: unaprijeđivanje stalnog, harmoničnog, održivog i uravnoteženog razvoja, visok nivo zaposlenosti i socijalne zaštite, rodna ravnopravnost, održiv rast uz odsustvo inflacije, visok nivo konkurentnosti, podizanje standarda i kvaliteta života, zaštite i unapredjenje kvaliteta životne sredine, privredna i društvena kohezija i solidarnost među državama članicama

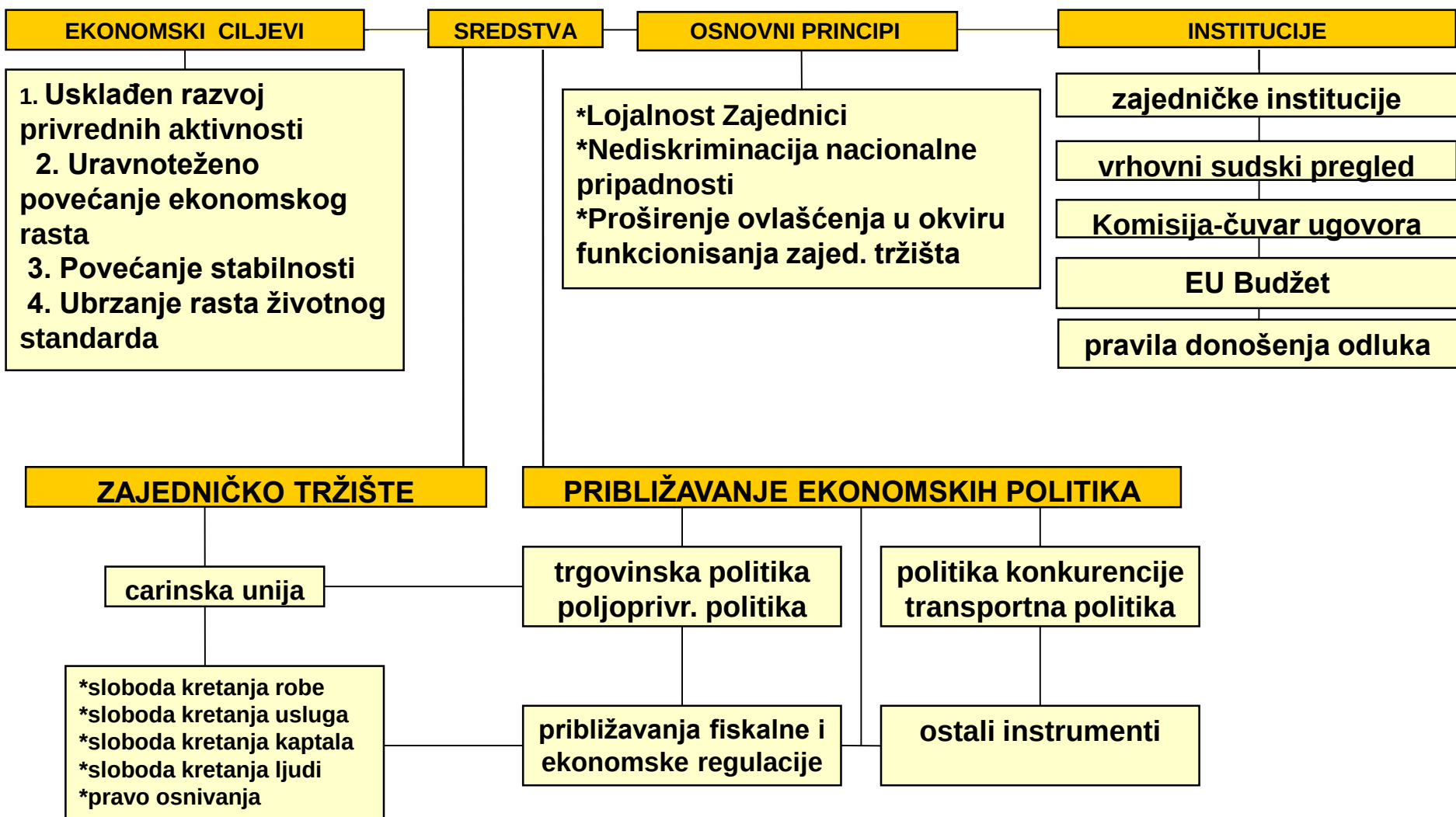
Sredstva za postizanje ovog cilja: stvaranje zajedničkog tržišta - slobodan protok roba, usluga, ljudi i kapitala, a zatim kreiranje sopstvenih politika

Evropska zajednica za atomsku energiju (EUROATOM) – Ugovor o osnivanju, zaključen na neodređeno vrijeme

- Cilj – razvoj evropske nuklearne industrije, podsticanje istraživanja u oblasti atomske energije

Ugovor o EEZ

- je predviđao jačanje sljedećih **zajedničkih politika**:
- **Zajedničke trgovinske politike, zajedničke poljoprivredne politike, saobraćajne politike, kao i politike konkurencije**
- Ugovor je predviđao i saradnju i **koordinaciju politika** i u drugim oblastima (približavanje fiskalne politike, ograničena saradnja u monetarnoj politici i koordinacija makroekonomskih politika)
- Ugovor je predviđao i **usklađivanje nacionalnih zakonodavstava** u mjeri u kojoj je to neophodno za nesmetano funkcionisanje zajedničkog tržišta
- Posebne trgovinske i ekonomske relacije uspostavljaju se sa **prekomorskim zemljama i teritorijama (pridruživanje)**.
- Sastavni dio ugovora su i različite **deklaracije** država članica, u kom one izražavaju svoje posebne nacionalne interese

**Ekonomska struktura
Ugovora o osnivanju EEZ**

Institucionalni dizajn EEZ

- Visoka vlast zamijenjena je **Komisijom** (predsjednik, 2 potpredsjednika i 6 komesara/ po dvoje iz DE, IT, FR i po jedan iz LU, BE, NL), koja je dobila glavnu ulogu u koordinaciji i sprovođenju zajedničkih politika (samostalno tijelo koje predlaže, ali i sprovodi odluke Savjeta, predlaže pravne akte, preuzima različite inicijative u politika, postaje ključni lobista daljih EI); prvi predsjednik Valter Halštajn, njemac;
- **Savjet ministara**, koji svoje odluke donosi jednoglasno ili kvalifikovanom većinom, moć političkog odlučivanja (uz rotirajuće, šestomjesečno predsjedavanje);
- Komisija se dogovara i zajedno donosi odluke sa **Evropskim parlamentom**,/prvi predsjednik Robert Šuman/ a dogovara se i sa **Ekonomskim i socijalnim komitetom i sa Komitetom regiona**; EP se u početku sastajao jednom godišnje i imao je ograničenu zakonodavnu ulogu.
- **Sud pravde** odgovoran je za primjenu ugovora iz Rima na cijeloj teritoriji EEZ (presudama 1963, 1964 potvrđeni principi “neposrednog dejstva” i “nadređenosti”, postepena evolucija prava EU, veliki uspjeh procesa EI)

9.2. Jedinstveni evropski akt

- **18.2. 1986. Single European Act**
- da bi se smanjile i NTB, sa ciljem da se poveća rast konkurentnosti roba i usluga, posebno u odnosu na američke i japanske konkurente, saradnja u oblasti R&D, postepena monetarna integracija, socijalna zaštita (povelja o socijalnim pitanjima)
- Porastao je značaj EK, Savjet ministara dobio takodje nova ovlašćenja, neke odluke mogle su da se donose na osnovu kvalifikovane većine, osim onih u oblasti oporezivanja, prava zaposlenih i pitanja mobilnosti ljudi (pravo veta, tj. Zahtjev jednoglasnosti)
- “Bijela Knjiga”- akcije koje se moraju preduzeti da bi se ostvarilo jedinstveno tržište.
- 1. Uklanjanje fizičkih barijera,
- 2. Uklanjanje tehničkih barijera,
- 3. Uklanjanje fiskalnih barijera.

Integracija tržišta

Otvaranje
javnih isporuka

Ukidanje
carinskih barijera

Libneralizacija
finansijskih usluga

Efekti
na strani ponude

Snižavanje troškova

Konkurencija

Stimulacija
investicija

Snižavanje cijena

Veća nacionalna
kupovna moć

Veća
konkurentnost

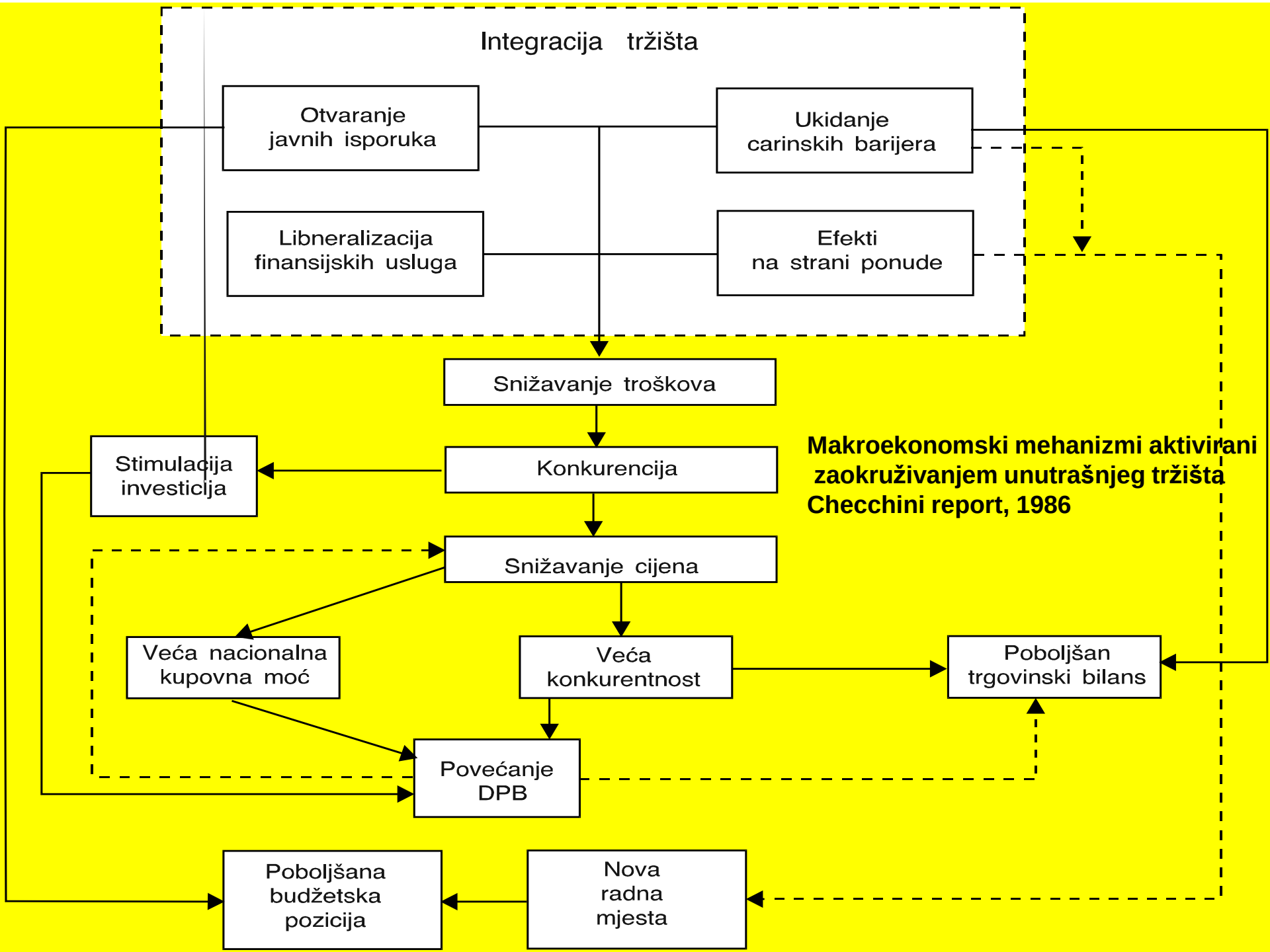
Poboljšan
trgovinski bilans

Povećanje
DPB

Poboljšana
budžetska
pozicija

Nova
radna
mjesta

**Makroekonomski mehanizmi aktivirani
zaokruživanjem unutrašnjeg tržišta
Checchini report, 1986**

Kompletan proces predviđen “**Bijelom knjigom**” trebalo je ostvariti do 1992. Cilj “Bijele knjige” bio je da se uklone necarinske barijere (ti dodatni troškovi su činili oko 2% BDP EZ-a) i stvori pravo, homogeno tržište bez granica. Jake transnacionalne poslovne grupe poput Filipsa i Volvoa tražile su veliko i aktivno jedinstveno evropsko tržište.

- **Ekonomске slobode**

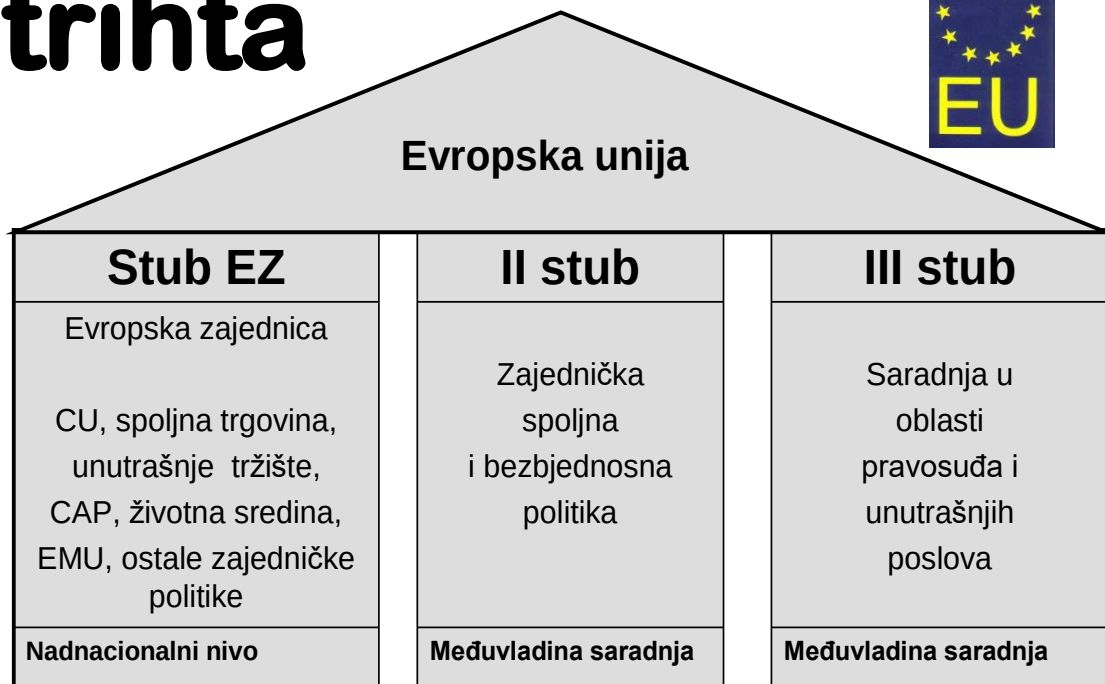
Glavni aspekti programa jedinstvenog tržišta:

- uklanjanje necarinskih barijera,
- povećanje konkurencije,
- unapređenje saradnje između preduzeća u oblasti istraživanja i razvoja,
- ujednačavanje tržišta faktora kroz potpunu liberalizaciju mobilnosti faktora rada i kapitala,
- monetarna integracija i socijalna zaštita.
- Uvodi se **princip kvalifikovane većine na Savjetu**, kada se glasa o mjerama za zajedničko tržište
- SEA je pomjerio ravnotežu snaga sa nacionalnih vlada na EZ, sa **međudržavnog na metod Zajednice**

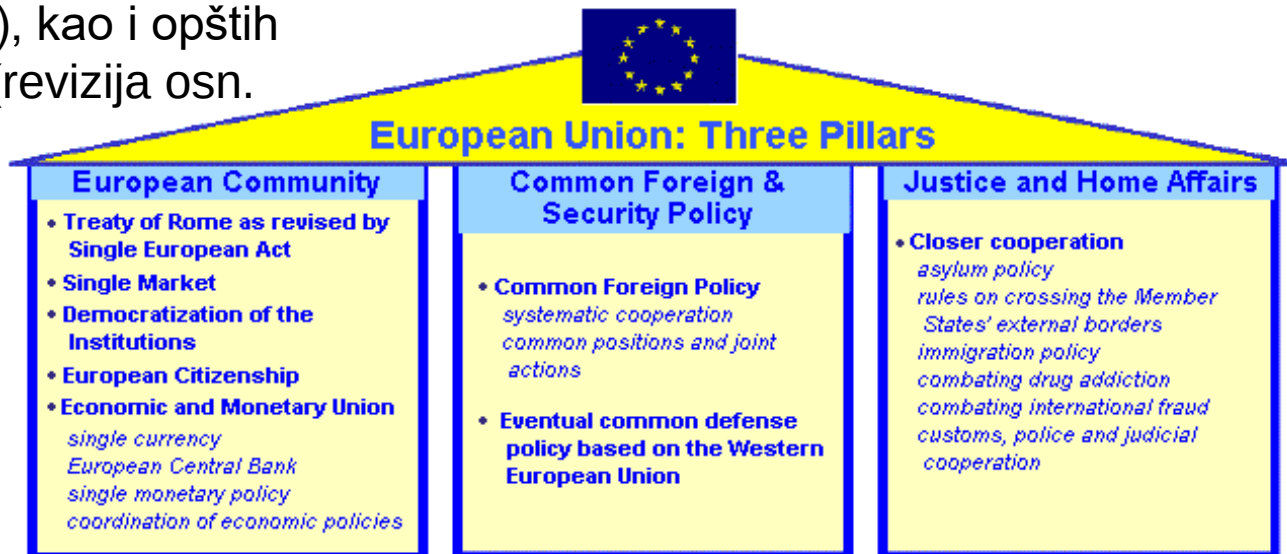
Ugovor iz Mastrihta

- 7.2. 1992 - osnova za privredno i monetarno ujedinjenje – Ugovor o osnivanju EU (na snazi od 1.11.1993)
- Trostubna organizacija, stvara se EU, a EEZ se preimenuje u EZ.

-Pregrupisavanje 3 ugovora Zajednic (EZUČ,EEZ i EU) i odredaba specifičnih za saradnju (II i III stub), kao i opštih odredaba (revizija osn. ugovora)

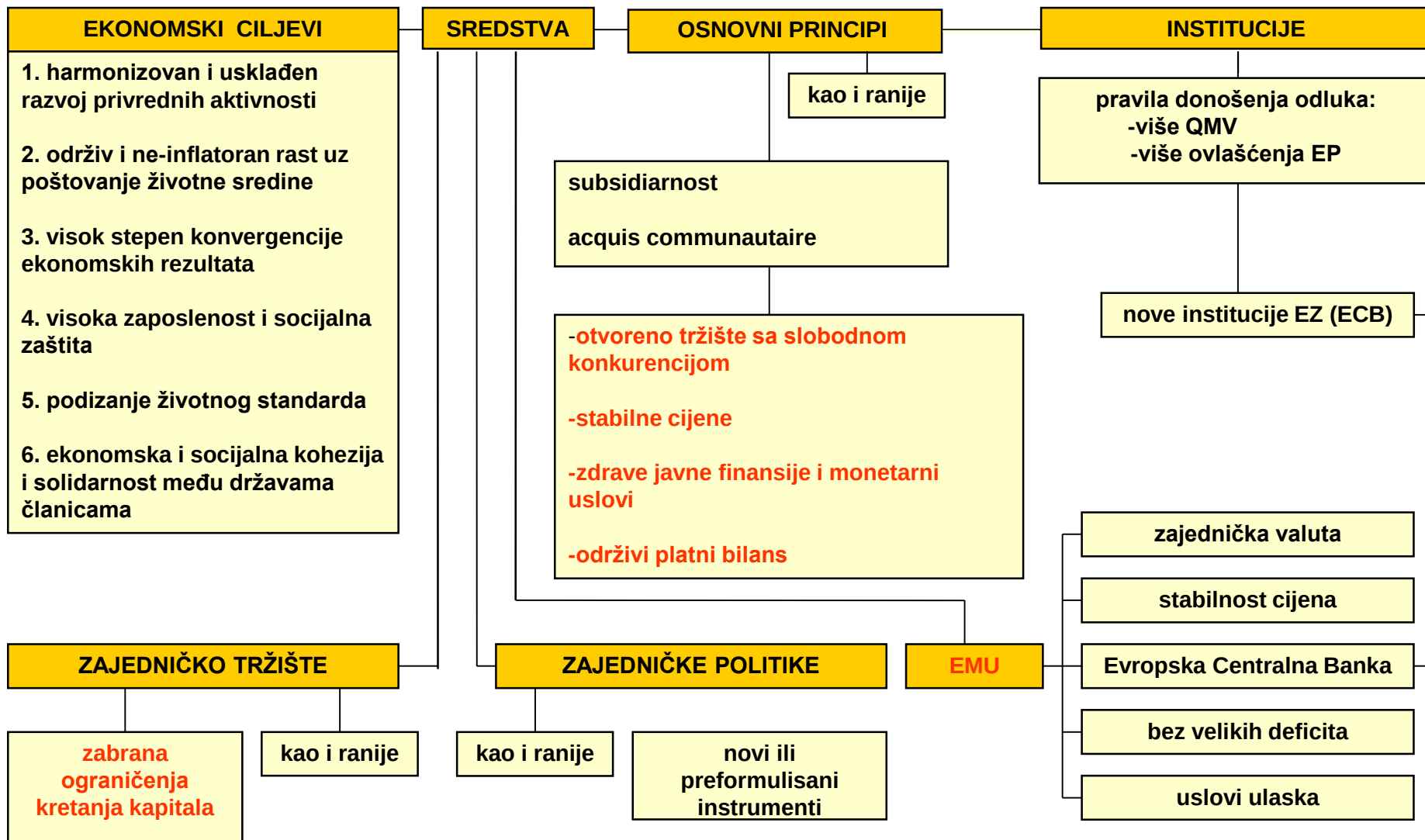
Zajedničke politike

- 1.1.1993. stvoreno jedinstveno tržište

Mastriht – kompromisi i diferencijirana integracija

- **Francuska** je postigla najvažniji cilj, da Njemačka prihvati jedinstvenu valutu (1999), a prihvaćeni su i njeni prijedlozi u vezi sa odbrambenom i spoljnom politikom.
- **Njemačka** je postigla sporazum da buduća monetarna politika EU bude pod njenim uticajem, kao i da Evropski parlament poveća njena ovlašćenja.
- **Južne zemlje**, predvođene Španijom, raspolagale su Kohezionim fondom. Holanđani su mogli da sprovedu svoju povelju o socijalnim pitanjima.
- **Britanija** je u Mastrihtu dobila pravo da ne učestvuje u radu o dva veoma važna pitanja dubine i obuhata budućih integracija: prvo pitanje se odnosilo na zajedničku valutu (Britanija nije ušla u III fazu monetarne integracije), a drugo pitanje odnosilo se na socijalna pitanja (Protokol o socijalnim pitanjima sadržao je i poseban Sporazum o socijalnoj politici gdje su se prvi put postavila opšta prava kao osnovna načela evropskog prava koji se nije odnosio na Ujedinjeno Kraljevstvo)
-
- Tri faze uvođenja EMU 1990-93, 1994-1998, od 1.1.1999)

Elementi i pravila EMU

- Kriterijum cjenovne stabilnosti: Kad je u pitanju stabilnost cijena, od zemalja članica se zahtijeva **stopa inflacije** koja nije viša od 1,5 pp u odnosu na prosjek tri zemlje sa najnižom inflacijom u EMU.
- Kriterijum budžetske pozicije vlade i održivosti javnih finansija: Ograničenje za **budžetski deficit** iznosi 3%, dok je graničenje za **javni dug** ustanovljeno na nivou od 60% BDP-a date zemlje.
- Kriterijum participacije u ERM: Novi **mehanizam deviznih kurseva** ERM 2 zahtijevao je poštovanje granice odstupanja valuta u rasponu od +/- 15% i to dvije godine prije ulaska u završnu fazu EMU, što ujedno predstavlja još jedan mastrihtski kriterijum.
- Konvergencija kamatnih stopa: Kada su u pitanju **kamatne stope**, pravilo za članstvo u EMU nalaže mogućnost odstupanja dugoročnih nominalnih kamatnih stopa maksimum do 2 pp u odnosu na prosjek tri zemlje sa najnižim kamatnim stopama

Ratifikacija Ugovora iz Mاستrihta

- **Danska i Irska** su zemlje koje su ustavima obavezane da organizuju referendum o ratifikaciji.
- **Danci** su juna 1992. godine sa malom razlikom (**50,7%**) odlučili da odbace Ugovor, što je izazvalo političke potrese u čitavoj Uniji. Razlozi danskog „ne“ odnosili su se na sami Ugovor, a dijelom i na EU projekat u cjelini (zabrinutost zbog EMU, strah od ujedinjene Njemačke u EU, zabrinutost zbog urušavanja visokih standarda zaštite životne sredine u Danskoj, kritika na nesveobuhvatnost Ugovora, itd.).
- **Irsko prihvatanje** Ugovora, na referendumu održanom svega dvije nedjelje kasnije, bilo je slaba utjeha za EZ (**69%** za, ali uz izlaznost ispod nacionalnih standarda od svega 57%).
- **FR, Miteran, “podsticajni referendum”**, sept. 1992, fijasko, svega 51,05% za! Uslijedila je ratifikaciona kriza
- **Koncesije, danska izuzeća** od uslova iz Ugovora, Evropski savjet odobrio u Edinburgu, decembra 1992 - odluka koja je praćena čitavim nizom deklaracija, što je, bez izmjena Ugovora iz Mاستrihta, dalo danskoj vladi dovoljne garancije u vezi sa restriktivnim tumačenjem prenosa nadležnosti u oblasti državljanstva, ekonomske i monetarne unije, zajedničke spoljne i bezbjednosne politike, odbrane, saradnje u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova.
- Danci su na ponovnom referendumu, maja 1993. godine, konačno odobrili Ugovor (**56,8%** za).
- **UK**, iako predsjedavajuća, odložila ratifikaciju tek za avgust 1993
- **DE**, oponenti EI su od Ustavnog suda Njemačke zatražili da utvrdi da li je Ugovor kompatibilan sa njemačkim Ustavom ..Sud potvrdio tek poslije nekoliko mjeseci. DE zadnja ratifikovala Mاستriht!

9.11.1989 – pad Berlinskog zida
9.12.1989. – Savjet EU donosi odluku o održavanju međuvladine konferencije o daljim koracima u pogledu EMU, te političke unije (otvorene 14.12.1990.).

29.5.1990 – u Parizu osnovana **EBRD**

19.6.1990. – potpisan **Šengenski sporazum** o zajedničkoj politici o privremenom ulasku osoba i sistemu granica – uklanjanje granica između članica sporazuma i zajednička viza. Potpisale sve članice osim Irske i UK, te tri nečlanice – Island, Norveška i Švajcarska (25)

3.10.1990 – ujedinjenje Njemačke

21.10.1991 – potpisan ugovor o osnivanju Evropskog ekonomskog prostora između EZ i EFTA (bez Švajcarske)

Amsterdam, 1997/1999

- 2. oktobra 1997. godine (stupio na snagu 1. maja 1999. godine)
- **Pravosuđe i unutrašnji poslovi** – Šengenski sporazum o zajedničkim vizama za građane treće zemlje uključen je u EU (osim u slučaju Britanije i Irske)
- **Zaposlenost i socijalna politika** – unapređenje saradnje među državama članicama u cilju otvaranja novih radnih mjesta, pristup definisanju zajedničke strategije zapošljavanja; uključuje se i socijalni protokol. Evropski savjet je svečano „proglasio“ **Povelju o osnovnim pravima**, koja je predstavljala katalog građanskih i ekonomskih prava EU, ali je istovremeno odložio raspravu o njenom statusu i nivou obaveznosti
- **Spoljna politika** – bliza saradnja sa WEU, uspostavljanje zajedničke odbrambene i bezbjednosne politike
- **Supsidijarnost** – EU bi trebalo da radi samo na onim poslovima koji se ne mogu bolje izvršiti na nacionalnom ili nižim nivoima
- **Fleksibilnost** – značajan institucionalni novitet u Ugovoru, ugovorna klauzula o fleksibilnosti, dopušta da neke zemlje usvoje zajedničku politiku, čak i kada druge zemlje to ne žele (*at hoc* aranžmani). Postoji mogućnost konstruktivnog uzdržavanja od glasanja.
- **Otvorenost i dostupnost informacija** – svi građani i pravni subjekti EU imaju pravo pristupa dokumentima EU.
- uspostavljen je mehanizam „**bliže saradnje**“ (*closer cooperation*), tj. mogućnost pojedinih članica Unije da na gotovo svim područjima ekonomskog stuba uspostave tješnju saradnju od saradnje koja postoji između ostalih članica EU;
- uveden je pojam „**područje pravde, slobode i bezbjednosti**“ (*Area of Justice, Freedom and Security*);
- ojačana je uloga EU u spoljnoj politici tako što je uspostavljena **funkcija Visokog predstavnika za spoljnu politiku**;
- donošenje odluka u pitanjima **politike imigracije i azila** prenijeto je iz III stuba (međudržavna saradnja) u I stub (supranacionalne nadležnosti tijela EU), a zbog smanjene nadležnosti III stub je preimenovan u „Policijska i sudska saradnja u kaznenim predmetima“;
- donošenje odluka QMV prošireno je na nova područja;
- ovaj ugovor uključio je u I stub odlučivanje o politici zapošljavanja i proširio nadležnosti Komisije u 32 područjima zaštite potrošača i zaštite prirode

ESDP, Šengenski acquis

- **Evropska bezbjednosna i odbrambena politika EU (ESDP)** definisana je kao sastavni dio Zajedničke spoljne i bezbjednosne politike (**CFSP**) *Common Security and Defence Policy – CSDP*.
- koncept **evropske zajedničke bezbjednosne politike** kroz njena **tri segmenta**: a) razvoj civilnih i vojnih kapaciteta EU, b) aktivnosti EU u borbi protiv terorizma i c) civilne i vojne operacije EU
- **Finansiranje** ESDP dijelom tereti budžet EU (planira se osnivanje **zajedničkog fonda članica**), a dijelom izdvajanja idu iz budžeta samih članica EU.
- Šengenska pravna tekovina - Šengenski sporazum (1985) i Konvencija (1995), zajedno s deklaracijama, odlukama i drugim aktima koji se odnose na slobodu kretanja, čine Šengenski acquis (Šengensku pravnu tekovinu).
- **Države članice u okviru šengenske saradnje**: prvim potpisnicama Šengenskog sporazuma (Francuska, Njemačka, Beneluks zemlje) postepeno se priključila još 21 država: Italija (27. novembar 1990), Portugal i Španija (25. jun 1992), Grčka (6. novembar 1992), Austrija (28. april 1995), Danska, Švedska i Finska (19. decembar 1996), Švedska, zatim Češka, Estonija, Mađarska, Letonija, Litvanija, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija (21. decembar 2007), kao i države koje su van EU: Island i Norveška (19. decembar 1996), i Švajcarska (12. decembar 2008). Od 19. decembra 2011. i Lihtenštajn je formalno u Šengenu, tako da je u šengenskoj zoni danas 26 evropskih država.

Nica, 2001/2003

- Potpisan 26. februara 2001, na snazi od februara 2003
- **Odmjeravanje glasova u Savjetu ministara:** DE, FR, UK i IT – 29, ES 27 (i PL), Rumunija će (kad udje) imati ponder 14, NL – 13, BE, EL, PT, (Češka, Mađarska) – 12, AT, SV (Bugarska) – 10, DN, FI, IR (SK i Litvanija) – 7, LU (Letonija, SI, EE i CY) – 4 i (Malta -3)
- **Kvalifikovana većina** potrebna za donošenje odluka ponderisanim glasovima u EU-15 iznosila je 169 od 237 ponderisanih glasova država članica (71,30%).
- EK –svaka zemlja jedan komesar
- **Evropski parlament** – broj članova EP sa predstojećim proširenjem povećaće se na 732.
- **Fleksibilnost (pojačana saradnja ili varijabilna geometrija)** – grupa od osam ili više zemalja (tadašnja većina država članica) može se zalagati za dublju integraciju u određenim oblastima politike.
- **Većinsko glasanje** – politička integracija se ubrzala kako su zemlje članice odustale od prava na veto u 27 novih oblasti
- **Ratifikacija Ugovora iz Nice** – Irska, sa čak 64% glasova protiv (izlaznost svega 35%), Irci su juna 2001. godini odbili Ugovor. Oni su bili jedina država od EU-15 koja je to učinila.
- Novi pregovori donijeli su set političkih ustupaka koji su garantovali neutralnost Irske.
- Drugi referendum održan je u oktobru 2002. godine, kod koga je irska vlada postavila pitanje jednostavnog izbora između podrške ili suprotstavljanja proširenju. Referendum je prošao sa 63% glasova u korist ratifikacije Ugovora iz Nice

Lisabonski ugovor

- **1. Ugovor o Evropskoj uniji (UEU)** – poznatiji kao Mastihtski ugovor (1992); izmjene i dopune se odnose na institucije, unaprijedjenje saradnje, spolnu i bezbjedonosnu politiku i odbrambenu politiku.
- **2. Ugovor o osnivanju Evropske zajednice** – Rimski ugovori (1957); izmjenama i dopunama se detaljno definišu nadležnosti i oblasti djelovanja Evropske unije; on postaje **"Ugovor o funkcionisanju EU"** (UFEU).

Čl. 2 Ugovora o EU

- Unija je zasnovana na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, pravne države, kao i na poštovanju prava čovjeka, uključujući i prava lica koja pripadaju nacionalnim manjinama.
- Ove vrijednosti su zajedničke svim državama članicama u društvu koje karakterišu pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost između žena i muškaraca.

Glavne novine

- **Unija postaje pravno lice** - mogućnost Unije da zaključuje ugovore, postane član međunarodnih konvencija ili da bude član međunarodnih organizacija.
- **Tri stuba se integrišu u jedan.**
- Afirmacija **pravila suodlučivanja** između Evropskog parlamenta i Savjeta ministara, kao redovne zakonodavne procedure.
- **Stabilno predsjedavanje Evropskom savjetu** (na period od 2 i po godine), sa mogućnošću jednog reizbora.
- Osnivanje jedne pozicije: „Visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i politiku bezbjednosti”.
- Pravo na građansku inicijativu, unapređenje demokratskog učešća, itd.
- **Cilj Reformskog ugovora** jeste da ubrza proces odlučivanja, otvori put za uvođenje položaja predsjednika EU i osnaži položaj šefa spoljne politike Unije.
- On treba da omogući **efikasnije donošenje odluka** Unije čije se članstvo povećalo na 27 zemalja. To bi posebno trebalo da se odnosi na pitanja iz oblasti odbrane, energetike, borbe protiv klimatskih promjena i migracije .

...Glavne novine

- **Ukida se pravo veta u 50 oblasti**, među kojima su i unutrašnji poslovi i pravosuđe
- **Odluke se donose** ukoliko za njih glasa 55 odsto zemalja koje predstavljaju najmanje 65 odsto stanovništva EU.
- **Konsenzus** je potreban samo za spoljnu politiku, odbranu, socijalna pitanja, oporezivanje i kulturu.
- Po Lisabonskom sporazumu **Evropski parlament** će imati 750 poslanika i predsjednika
- Bilo je predviđeno da „Evropski ustav“ kao pravno autonoman tekst **zamijeni** sve prethodne međunarodne ugovore koji konstituišu Evropsku uniju, što bi značilo da bi Unija počivala na jednom osnovnom zakonu – svom ustavu.
- Lisabonski ugovor je ograničen na **modifikaciju postojećih ugovora**, i otuda naziv „**reformski ugovor**“. Tačnije, nova sadržina reformskog ugovora ne bi trebalo da ima ustavni značaj, jer ne zamjenjuje prethodna dokumenta o Evropi, već predstavlja njihovu daljnu modifikaciju.
- Ovim se objašnjava zašto je veliki broj zemalja odabrao da ratifikuje Lisabonski ugovor **u parlamentu**

Principi na kojima se temelji EU

- **Princip legaliteta** znači da je EU zajednica koja se zasniva na pravu, te da zajednički ekonomski i socijalni život naroda država članica nije rukovođen prijetnjom sile, već pravom Unije. i to je osnova institucionalnog sistema. Ovaj princip uključuje i pravo svih zainteresovanih strana, bilo institucija EU, država članica ili pojedinaca, da se pred Sudom pravde ispita bilo koji akt.
- **Princip autonomije komunitarnog pravnog poretka** znači da će se komunitarno pravo (evropski propisi) primjenjivati jednako u cijeloj Uniji.
- **Princip supremacije** znači da u slučaju kolizije (sukoba) odredaba prava EU i odredaba nacionalnog prava, prvenstvo primjene imaju odredbe prava EU.
- **Princip supsidijarnosti** znači da u izvršenju svojih nadležnosti, Unija može djelovati samo ako se ciljevi predloženih aktivnosti ne mogu u dovoljnoj mjeri ostvariti mjerama država članica, bilo na centralnom ili regionalnom nivou.
- **Princip proporcionalnosti** zahtijeva da preduzeta mjera ili sredstvo koje koristi Unija mora biti proporcionalno cilju koji se želi postići, odnosno da svaka aktivnost Unije neće ići izvan onoga što je potrebno da se postignu ciljevi utvrđeni Ugovorom
- **Princip solidarnosti** ogleda se u činjenici da države članice moraju raditi zajedno da bi proširile i razvijale svoju uzajamnu političku solidarnost, kao i da se suzdrže od svake aktivnosti koja je suprotna interesima Unije, ili bi mogla naškoditi njenoj efikasnosti.

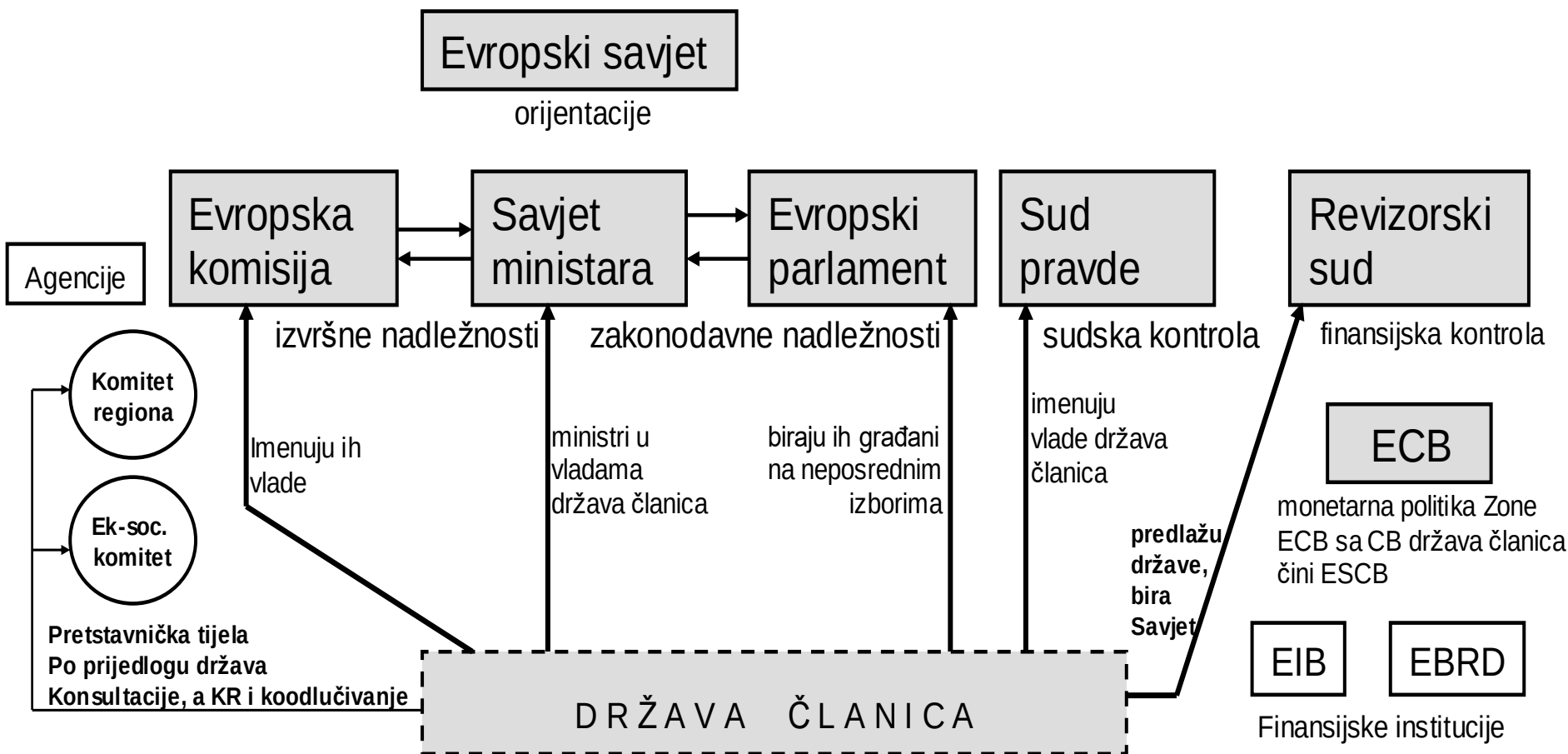
Pravna tekovina Unije

- Pojam ***Acquis communautaire***, skraćeno *acquis*, je francuski izraz koji u osnovi znači „EU onakva kakva jeste”, naziva se još i nasljeđem ili pravnom tekovinom EU.
- Predstavlja skup prava i obaveza koje sve zemlje članice obavezuje i povezuje unutar EU, te se u većini država članica, i kao sam pojam, ne prevodi dalje na maternji jezik.
- On ne predstavlja samo pravo u užem smislu jer obuhvata:
 - sadržaj, načela i političke ciljeve osnivačkih ugovora,
 - propise usvojene primjenom osnivačkih ugovora,
 - te presude Suda pravde,
 - deklaracije i rezolucije koje je Unija usvojila,
 - mjere koje se odnose na zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku,
 - mjere koje se odnose na pravosuđe i unutrašnje poslove,
 - međunarodne ugovore koje je Zajednica (danas Unija) zaključila,
 - kao i ugovore između zemalja članica u području djelovanja Unije.
- Svaka država koja želi da postane članica Evropske unije mora prihvatiti odluke iz osnivačkih ugovora i uskladiti svoje zakonodavstvo s *acquis communautaire*-om.

Institucionalni okvir

1. **Evropski parlament**
2. **Evropski savjet**
3. **Savjet (ministara)**
4. **Evropska komisija**
5. **Sud pravde EU**
6. **ECB**
7. **Revizorski sud**
- **Ekonomski i socijalni komitet, kao i Komitet regiona, pomažu EP, Savjetu i EK kroz konsultativnu ulogu**

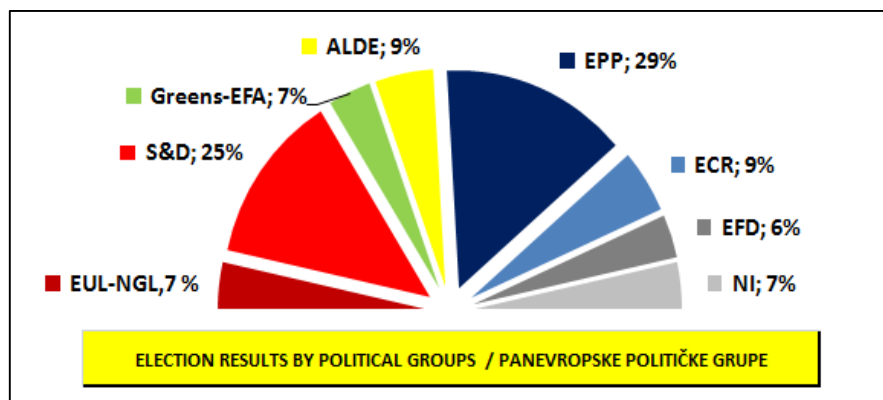
Institucionalni dizajn EU

Evropski parlament

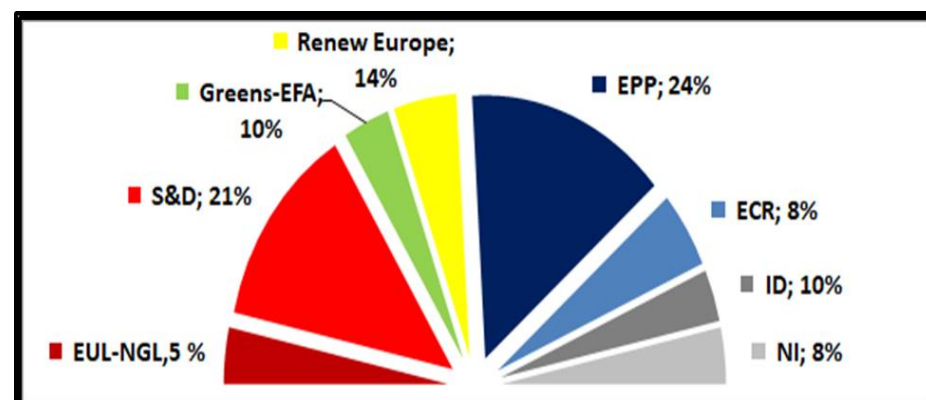
- **Funkcije EP:** Evropski parlament vrši, zajedno sa Savjetom, **zakonodavnu i budžetsku** funkciju. Evropski parlament vrši **funkciju političkog nadzora i savjetovanja** u skladu sa ugovorima (član 11 UEU). Lisabonskim ugovorom povećane su nadležnosti EP u oblasti zakonodavstva, budžeta i političke kontrole - što predstavlja korak naprijed u pogledu **demokratizacije EU**.

ELECTION RESULTS BY POLITICAL GROUPS / PANEVROPSKE POLITIČKE GRUPE / Poslanički klubovi/		2009		2014, POLITIČKE GRUPE		2019, POLITIČKE GRUPE		Index - '19/'14
	GUE(EUL)/NGL - EUROPEAN UNITED LEFT/NORDIC GREEN LEFT Jedinstvena ljevica – Nordijska zelena ljevica	35	5%	52	7%	41	5.5%	-1%
								-11
	S&D - THE PROGRESSIVE ALLIANCE OF SOCIALISTS AND DEMOCRATS IN THE EP Partija evropskih socijalista i demokrata	195	25%	191	25%	154	22.5%	-3%
								-37
	Greens/EFA - THE GREENS/EUROPEAN FREE ALLIANCE Evropski zeleni – Evropska slobodna alijansa	58	8%	50	7%	74	9.9%	3%
								24
	ex-ALDE /Alliance of Liberals and Democrats for Europe, Savez liberala i demokrata za Evropu 2019 - Renew EUROPE – Obnoviti Evropu	84	11%	68	9%	108	14.4%	5%
								40
	EPP - GROUP OF THE EUROPEAN PEOPLE'S PARTY (CHRISTIAN DEMOCRATS) Evropska narodna stranka i Evropski demokrati	274	36%	218	29%	182	24.2%	-5%
								-36
	ECR - EUROPEAN CONSERVATIVES AND REFORMISTS Evropski konzervativci i reformske grupe	57	7%	71	9%	62	8.3%	-1%
								-9
	ex- EFDD – EUROPE OF FREEDOM AND DIRECT DEMOCRACY GROUP, Evropa slobode i demokratije 2019 - ID – IDENTITY AND DEMOCRACY	31	4%	48	6%	73	9.7%	3%
								25
	NI - NON-ATTACHED MEMBERS – MEMBERS NOT BELONGING TO ANY POLITICAL GROUP Non-inscrits (NI), Neopredijeljeni	32	4%	52	7%	57	7.6%	1%
								5
2019 -2024 saziv (750 poslanika i predsjednik EP=751)		766	100%	751	100%	751	100%	
NAPOMENA: politička grupa mora imati minimum 25 poslanika i poslanike iz 7 MS)								

2014

Malta and Cyprus have per 6 MEPs, Estonia has 7;

2019 (2.7.2019.)

Evropski savjet i Savjet

- **Zadatak Evropskog savjeta:** Evropski savjet daje Uniji neophodni podsticaj za razvoj i utvrđuje njene opšte političke smjernice i prioritete. Evropski savjet ne vrši zakonodavnu funkciju. Drugim riječima, Evropski savjet predstavlja generalno političko vođstvo kada je o evropskim poslovima u Uniji riječ. Evropski savjet definiše ne samo političke već i ekonomske i socijalne smjernice za sve oblasti djelovanja Unije.
- **Nadležnosti Savjeta:** Savjet je svakako jedna od najmoćnijih institucija u Uniji, čije odluke i koordinacija utiču na sve druge institucije i efikasnost sistema u cjelini. Osnovne nadležnosti savjeta su sljedeće:
- Vrš, zajedno sa Evropskim parlamentom, **zakonodavnu i budžetsku funkciju**. Usvaja evropske propise i budžet Unije.
- Istovremeno, Savjet vrši funkcije **utvrđivanja politike i koordinacije** u skladu sa ugovorima (član 16 UEU).

Evropska komisija

- **Ključni inicijator propisa**
- **Nadzorna funkcija:** Komisija se stara o primjeni ugovora i mjera koje su u skladu sa ugovorima utvrdile institucije Unije („čuvar ugovora“, *guardian of the treaties*).
- Komisija nadgleda primjenu prava Unije pod kontrolom Suda pravde EU.
- **Izvršna funkcija:** Komisija izvršava budžet i upravlja programima. Komisija vrši koordinaciju, izvršnu i upravnu funkciju u skladu sa ugovorima. Drugim riječima, EK nije samo čuvar ugovora, ona se stara i o njihovom izvršenju.
- **Predstavljanje:** Sa izuzetkom zajedničke spoljne i bezbjednosne politike (CFSP), kao i drugih slučajeva predviđenih ugovorima, Komisija obezbjeđuje predstavljanje Unije na spolnjem planu.
- **Planiranje, osiguranje egzekutive i administracija politika:** Komisija pokreće izradu godišnjih i višegodišnjih programa Unije radi postizanja međuinstitucionalnih sporazuma.

DE, EPP
Ursula von der Leyen
President

Valdis Dombrovskis, LV, EPP
Executive Vice-President
AN ECONOMY THAT WORKS FOR PEOPLE
(DG FISMA)

Frans Timmermans, NL, SD
Executive Vice Pres.
EUROPEAN GREEN DEAL
(DG CLIMA)

Margrethe Vestager
DK, Renew Europe
Executive Vice-president
EUROPE FIT FOR THE DIGITAL AGE (DG COMP)

Phil Hogan
Commissioner
IE, EPP
TRADE

Mariya Gabriel
Commissioner
BG, EPP
INNOVATION AND YOUTH

Johannes Hahn
Commissioner
AT, EPP
BUDGET AND ADMINISTRATION

Nicolas Schmit
Commissioner
LU, SD
JOBS AND SOCIAL RIGHTS

Paolo Gentiloni
Commissioner
IT, SD
ECONOMY

Janusz Wojciechowski
Commissioner
PL, ERC
AGRICULTURE

Thierry Breton
Commissioner
FR, Renew Europe
INTERNAL MARKET

Elisa Ferreira
Commissioner
PT, SD
COHESION AND REFORMS

Stella Kyriakides
Commissioner
CY, EPP
HEALTH

Didier Reynders
Commissioner
BE, Renew Europe
JUSTICE

Helena Dalli
Commissioner
MT, SD
EQUALITY

Ylva Johansson
Commissioner
SE, SD
HOME AFFAIRS
/incl.DGmigration

Janez Lenarčič
Commissioner
SI, Renew Europe
CRISIS MANAGEMENT

Adina Vălean
Commissioner
RO, EPP
TRANSPORT

Olivér Várhelyi
Commissioner
HU, EPP
NEIGHBOURHOOD AND ENLARGEMENT

Jutta Urpilainen
Commissioner
FI, SD
INTERNATIONAL PARTNERSHIPS

Kadri Simson
Commissioner
EE, Renew Europe
ENERGY

Virginijus Sinkevičius
Commissioner
LT, Greens/EFA
ENVIRONMENT, OCEANS AND FISHERIES

Maroš Šefčovič
Vice-President
SK, SD
INTERINSTITUTIONAL RELATIONS AND FORESIGHT

Věra Jourová
Vice-President
CZ, Renew Europe
VALUES AND TRANSPARENCY

Dubravka Šuica
Vice-President
HR, EPP
DEMOCRACY AND DEMOGRAPHY

- **SUD PRAVDE EU** obezbjeđuje **poštovanje prava prilikom tumačenja i primjene ugovora.**
- **REVIZORSKI SUD** osnovan je 1975. godine sa sjedištem u Luksemburgu, a status institucije dobio je stupanjem na snagu UEU:
- **Misija** Revizorskog suda je da bude „**nezavisni čuvar finansijskih interesa građana Unije**“. EU institucija osnovana Ugovorom da vrši reviziju EU finansija. Kao eksterni revizor EU, Sud doprinosi unapređenju finansijskog menadžmenta Unije, promoviše odgovornost i transparentnost, i djeluje kao nezavisni čuvar finansijskih interesa građana Unije.
- **EVROPSKA CENTRALNA BANKA** i nacionalne centralne banke (centralne banke država članica) čine **Evropski sistem centralnih banaka** (ESCB). Evropska centralna banka i nacionalne centralne banke država članica čija je valuta euro, koje obrazuju Eurosistem, vode monetarnu politiku Unije.
- Glavni cilj ESCB jeste **održavanje stabilnosti cijena**. ECB ima **svojstvo pravnog lica** i jedina je ovlašćena za odobravanje izdavanja eura. **Nezavisna** je u vršenju svojih nadležnosti i upravljanju svojim finansijama.

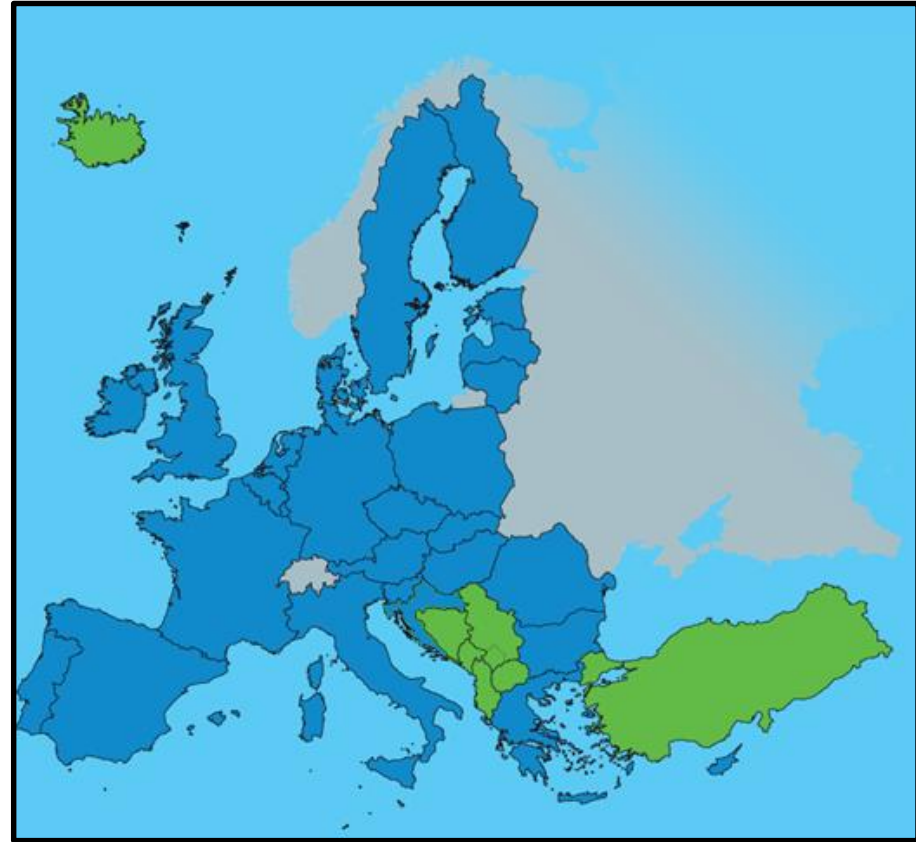

Euro: papirni novac i kovanice

- **Papirni novac eura** postoji u sedam različitih denominacija: €5, €10, €20, €50, €100, €200 and €500. Papirni novac eura sa jedinstvenom vrijednošću ima isti izgled u svim zemljama. Tako novčanica od € 10 ima isti izgled gdje god da je odštampana u Španiji, Italiji ili Sloveniji. Izgled i dizajn novčanica prikazuje različite arhitektonske stilove u Evropi tokom istorije, najčešće prozore, odnosno kapije na prednjoj strani, a mostove na zadnjoj strani novčanice (u formi stilizovanih ilustracija, ne fotografija). Novčanice takođe sadrže zaštitu u vidu holograma i metalne niti unutar novčanice.
- **Ostali elementi dizajna su:** ime valute napisano je i na latinici (EURO) i na grčkom alfabetu (ΕΥΡΩ); inicijali ECB dati su u pet lingvističkih varijanti: BCE, ECB, EZB, EKT and EKP, što pokriva 11 službenih jezika EU (iz 2002. godine); simbol © upućuje na zaštitu žiga, a na banknote se nalazi i zastava EU
- **Euro kovanice** nijesu iste širom Eurozone (1, 2, 5, 10, 20 and 50 centi, €1 and €2). Jedna strana kovanice je ista u svim zemljama (tzv. zajednička strana) koja pokazuje različite mape EU koje simbolizuju jedinstvo Unije, a koje je dizajnirao *Luc Luycx* iz Belgijske kraljevske kovnice novca. Druga strana ima različit izgled zavisno od zemlje koja je izdaje (nacionalna strana novca). Najčešće su motivi istorije i umjetnosti, koji predstavljaju specifičnosti država članica u krugu od 12 evropskih zvijezda koje simbolizuje jedinstvo
- ECB odobrava količinu koju može proizvesti svaka zemlja pojedinačno, da bi zadovoljila svoje potrebe, a da se ne povećava nivo inflacije. Nakon toga odgovornost svake zemlje u Eurozoni je da proizvede sopstvene kovanice sa nacionalnim izgledom sa jedne strane.

5. Perspektive daljeg širenja

- BREXIT....(EU-27)
- **Srednji rok** , do 2020—
konsolidacija i priprema za
sljedeće širenje,
bezbjednosne integracija i
razvojna strategija , Zapadni
Balkan;
- *Otvorena pitanja – Turska,
ACP, Istočno partnerstvo,
Unija za Mediteran?*
- *Norveška i Švajcarska –
tijesna saradnja*
- **Dugi rok** – transnacionalna
partnerstva, integracija u
dubinu...

Privredni razvoj – III dio: EU I STRATEGIJA RAZVOJA

Prof. dr Gordana Đurović

II EVROPSKA UNIJA - Struktura

1. EU – osnovni pokazatelji

2. Razvojna strategija 2020

2.1 Ciljevi, prioriteti i inicijative (i indikatori!)

3. Koordinacija ekonomskih politika

3.1. Pristup koordinaciji EP na nadnacionalnom nivou (prije Lisabona)

3.2. Podjela nadležnosti u vođenju politika između EK i država članica

3.3. Smjernice EP u Strategiji razvoja 2020

3.4. Novo ekonomsko upravljanje u uslovima krize

3.3.1. Instrumenti nadzora i obezbjeđenja finansijske stabilnosti

3.3.2. Evropski semestar

3.3.3. Fiskalni nadzor i nadzor makroekonomskih politika i strukturnih reformi

3.3.4. Evropski fiskalni pakt

4. Prioriteti za rast i zaposlenost

5. Ekonomska kriza: dužnička kriza i kriza povjerenja u EU

5.1. Izabrani makroekonomski indikatori

5.2. Ekonomski oporavak podstiče integracije – novi talas recesije suštinski ih odlaže

6. Refleksije ekonomskog upravljanja na države kandidate

2. Razvojna strategija Evropa 2020

- Ključni dokument koji se bavi razvojem konkurentnosti EU na svjetskoj sceni
- Prezantiran marta, a zvanično usvojen juna 2010. godine

Cilj:

- da pripremi EU ekonomiju za glavne izazove u narednoj dekadi i da
- promoviše **inovativan (brz), održiv i inkluzivan razvoj**

Izazovi koordinacije

- **EU i kriza: test jedinstva i solidarnosti, test rasta i održivosti; stabilnosti i odgovornosti**

EUROPEAN COMMISSION

EUROPE 2020

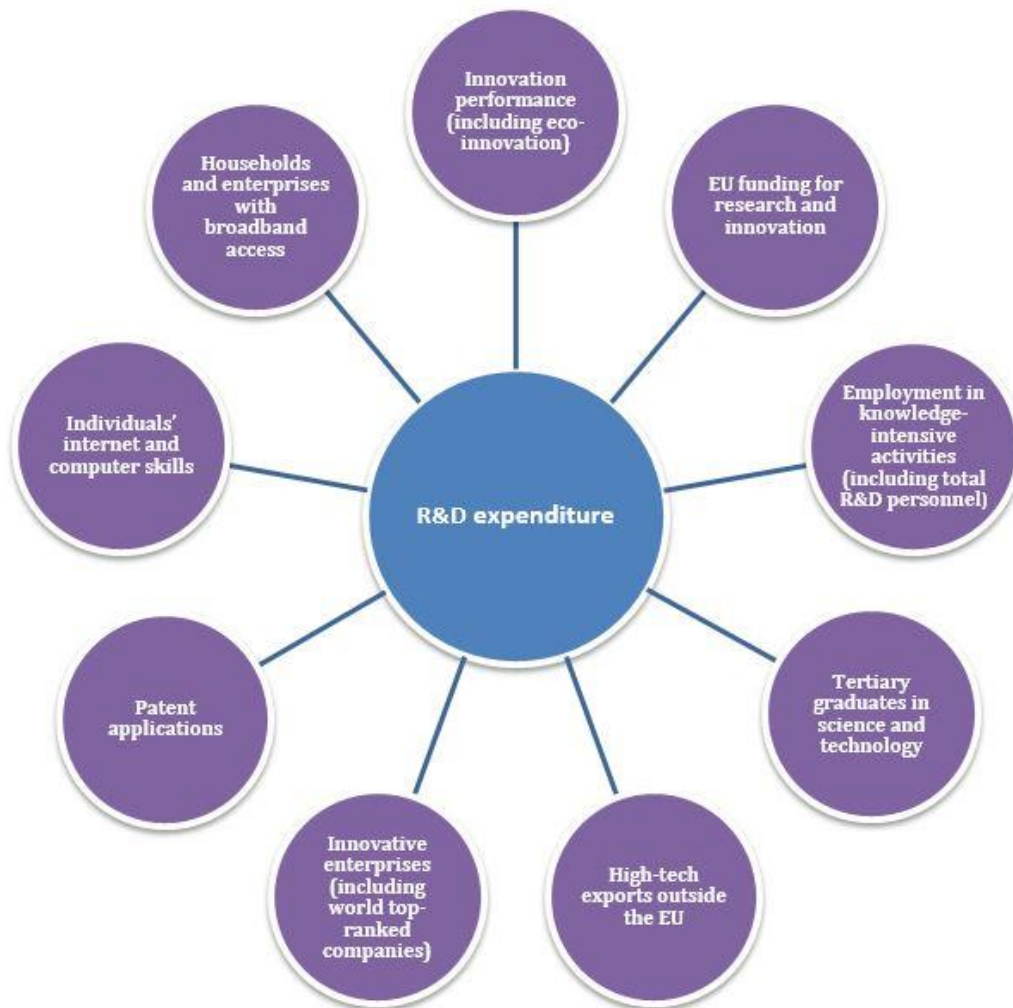
Smart, sustainable and inclusive growth

“If we don’t act – Europe will loose ground”

CILJEVI RAZVOJNE STRATEGIJE EVROPA 2020

1	Rast stope zaposlenosti (20-64 godina) sa postojećih 69% na 75%	Na početku primjene strategije ova stopa u SAD i Japanu bila oko 70%.
2	Investiranje 3% BDP-a u R&D , posebno unapređenjem uslova za ulaganje u ove oblasti od strane privatnog sektora, i razvijanje novih indikatora za praćenje inovacija	R&D ulaganja u istraživanje i razvoj u EU 2009 su bila oko 2%, u SAD 2,6%, a u Japanu 3,4%
3	"20/20/20" Klimatsko - energetske ciljevi	Smanjenje emisije gasova koji stvaraju efekat staklene bašte za najmanje 20% u poređenju sa nivoom emisije zabilježenim 90-ih godina, ili za 30% u idealnim uslovima,
		povećanje udjela obnovljivih izvora energije u konačnoj energetske potrošnji na 20%
		postizanje povećanja od 20% u oblasti energetske efikasnosti.
4	Obrazovanje – 4.1. Udio osoba koje rano napuštaju školovanje treba smanjiti na 10% , sa postojećih 15%; 4.2. povećati broj osoba (30-34) koje imaju visoko obrazovanje sa 31% na min 40%	2009 - U dobu 30-34. godine, visoko obrazovanje u SAD ima 40% stanovništva, a u Japanu čak 50%. Prema Šangajskom indeksu, svega dva evropska univerziteta su u okviru prvih 20 na svjetskoj rang listi.
5	Smanjenje siromaštva – Smanjenje broja građana EU koji žive ispod nacionalne granice siromaštva za 25%, što znači izbjavljenje 20 miliona građana iz siromaštva	Nacionalna linija siromaštva za svaku MS definisana je na nivou od 60% prosječnog raspoloživog dohotka. Prije krize oko 80 mil ljudi bilo je ispod linije siromaštva, od kojih su 19 miliona djeca. 8% zaposlenih imaju prihode ispod praga siromaštva, a posebno su ugroženi nezaposleni

Gross domestic expenditure on R&D (GERD)

	2010	2014	2015	TARGET
EU 28	1,93	2,04	2,03	3
BE	2,05	2,46	2,45	3
BG	0,56	0,79	0,96	1,5
CZ	1,34	1,97	1,95	1
DK	2,94	3,02	3,03	3
DE	2,71	2,89	2,87	3
EE	1,58	1,45	1,5	3
IE	1,6	1,51	:	2
EL	0,6	0,84	0,96	1,2
ES	1,35	1,24	1,22	2
FR	2,18	2,24	2,23	3
HR	0,74	0,79	0,85	1,4
IT	1,22	1,38	1,33	1,53
CY	0,45	0,48	0,46	0,5
LV	0,61	0,69	0,63	1,5
LT	0,78	1,03	1,04	1,9
LU	1,51	1,28	1,31	2,3
HU	1,15	1,36	1,38	1,8
MT	0,62	0,75	0,77	2
NL	1,72	2	2,01	2,5
AT	2,74	3,06	3,07	3,76
PL	0,72	0,94	1	1,7
PT	1,53	1,29	1,28	2,7
RO	0,45	0,38	0,49	2
SI	2,06	2,38	2,21	3
SL	0,66	1,18	1,2	1,2
FL	3,64	2,9	4	57
SE	3,25	3,26	4	
UK	1,68	1,7	:	none

Tertiary educational attainment, EU-28 2002-2015

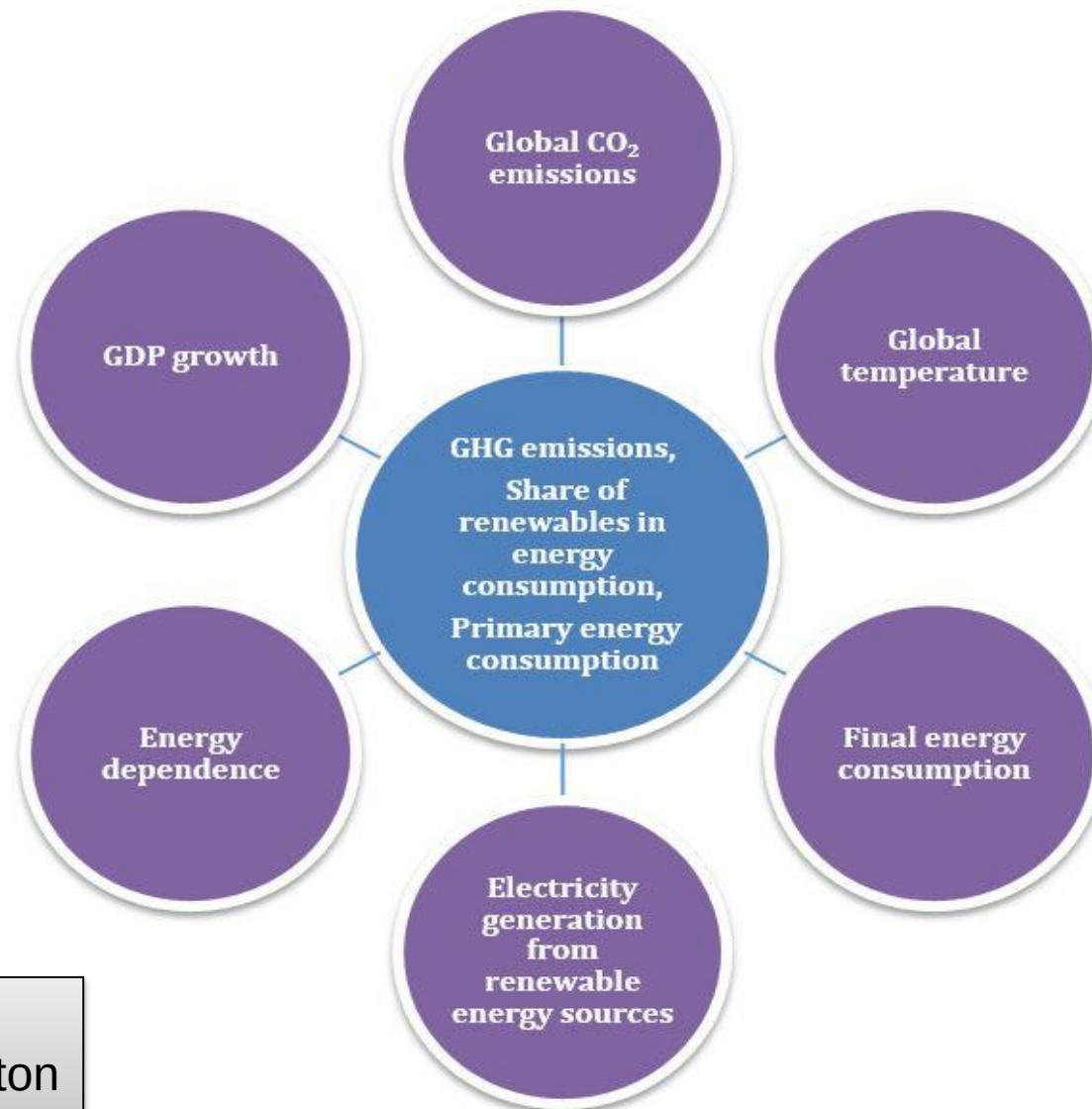

Tertiary educational attainment , age group 30-34

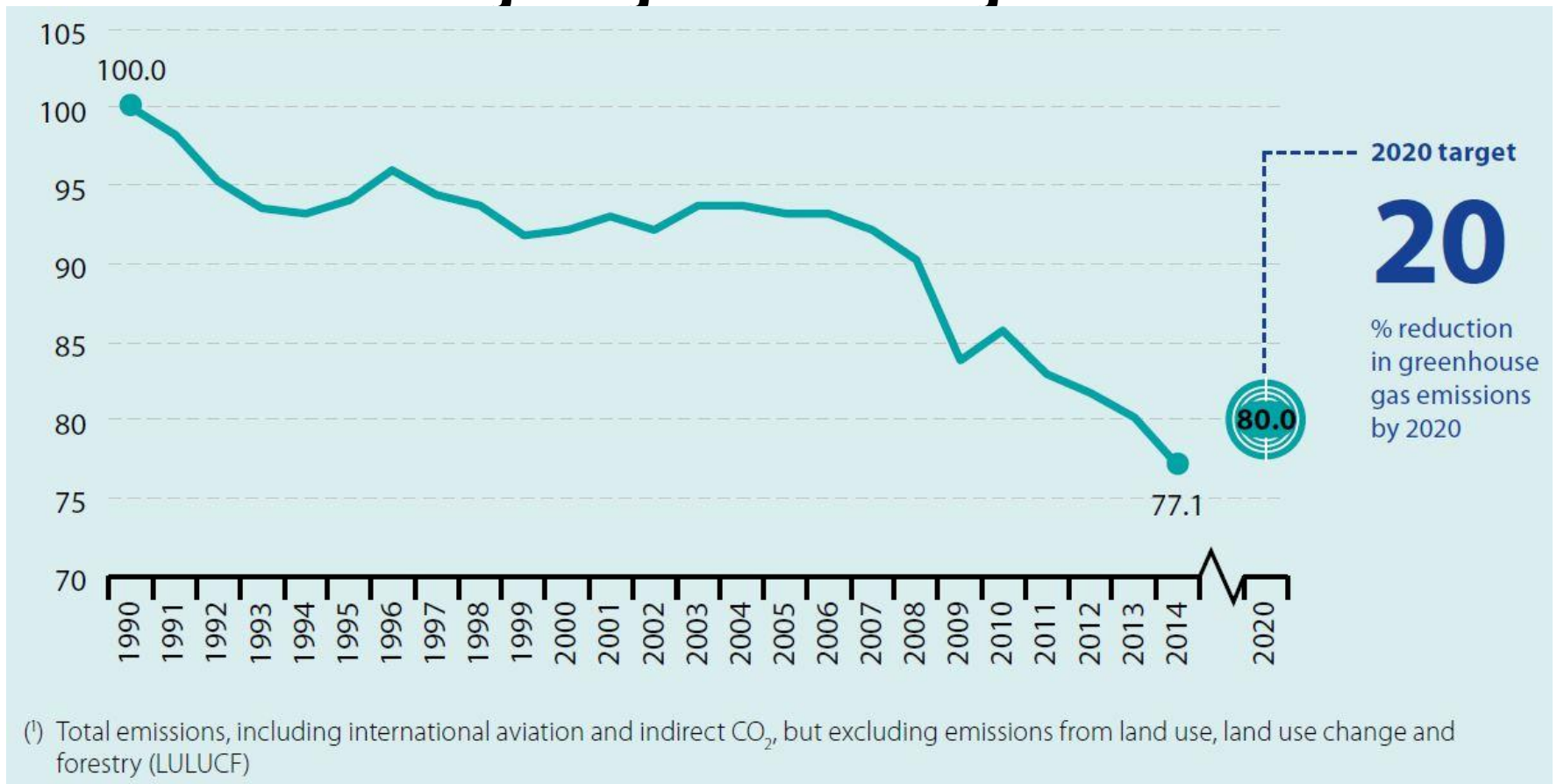
	2010	2015	TARGET
EU - 28	33,8	38,7	40
BE	44,4	42,7	47
BG	28	32,1	36
CZ	20,4	30,1	32
DK	41,2	47,6	40
DE	29,7	32,3	42
EE	40,2	45,3	40
IE	50,1	52,3	60
EL	28,6	40,4	32
ES	42	40,9	44
FR	43,2	45	50
HR	24,5	30,9	35
IT	19,9	25,3	26
CY	45,3	54,5	46
LV	32,6	41,3	34
LT	43,8	57,6	48,7
LU	46,1	52,3	66
HU	26,1	34,3	30,3
MT	22,1	27,8	33
NL	41,4	46,3	40
AT	23,4	38,7	38
PL	34,8	43,4	45
PT	24	31,9	40
RO	18,3	25,6	26,7
SI	34,8	43,4	40
SL	22,1	28,4	40
FL	45,7	45,5	42
SE	45,3	50,2	45
UK	43,1	47,9	:
UK	40,9	47,1	:

“20 – 20 – 20” targets

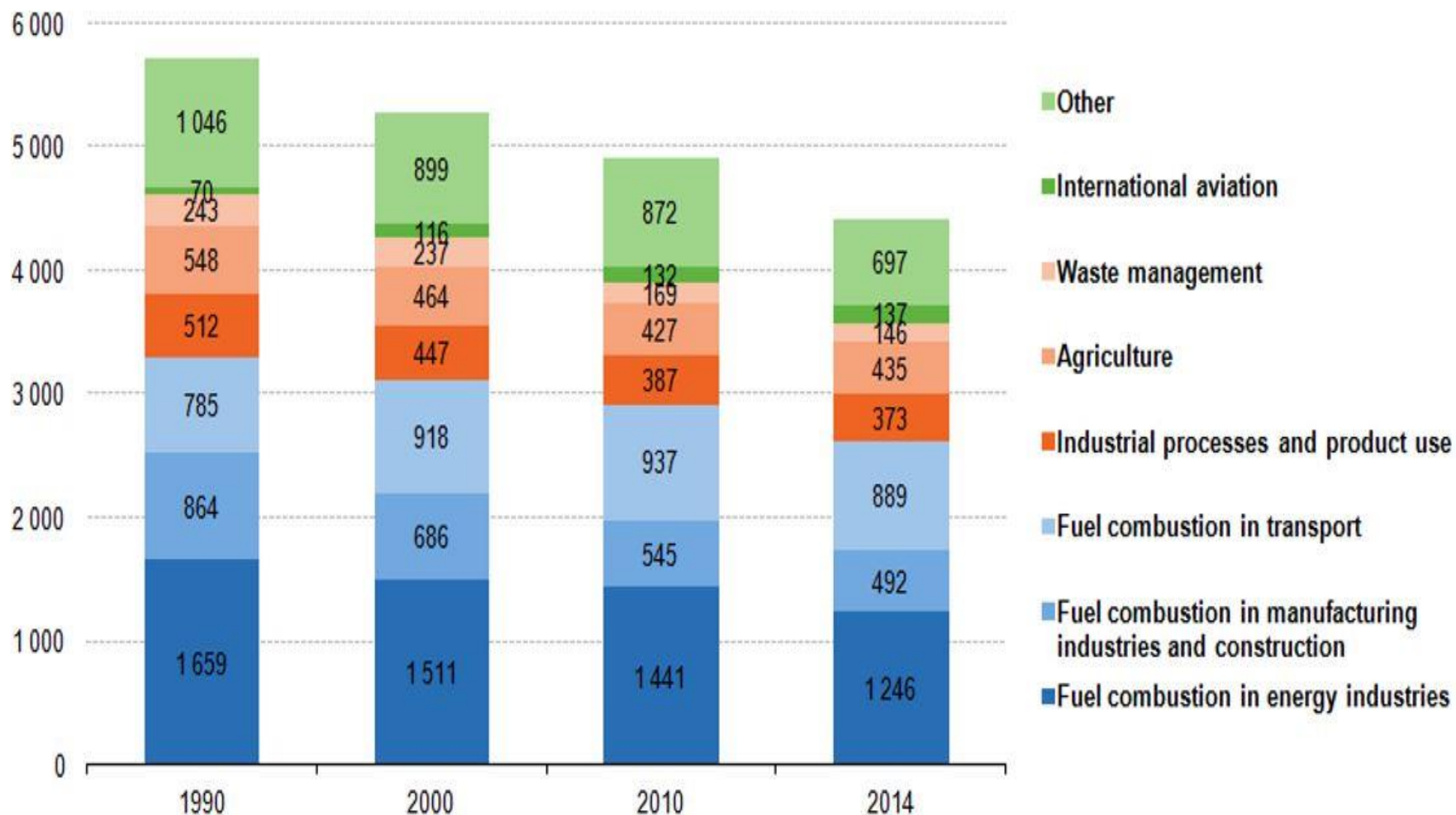
Paris agreement
EU – 40% reduction
of GHG emissions

Smanjenje emisije CO₂

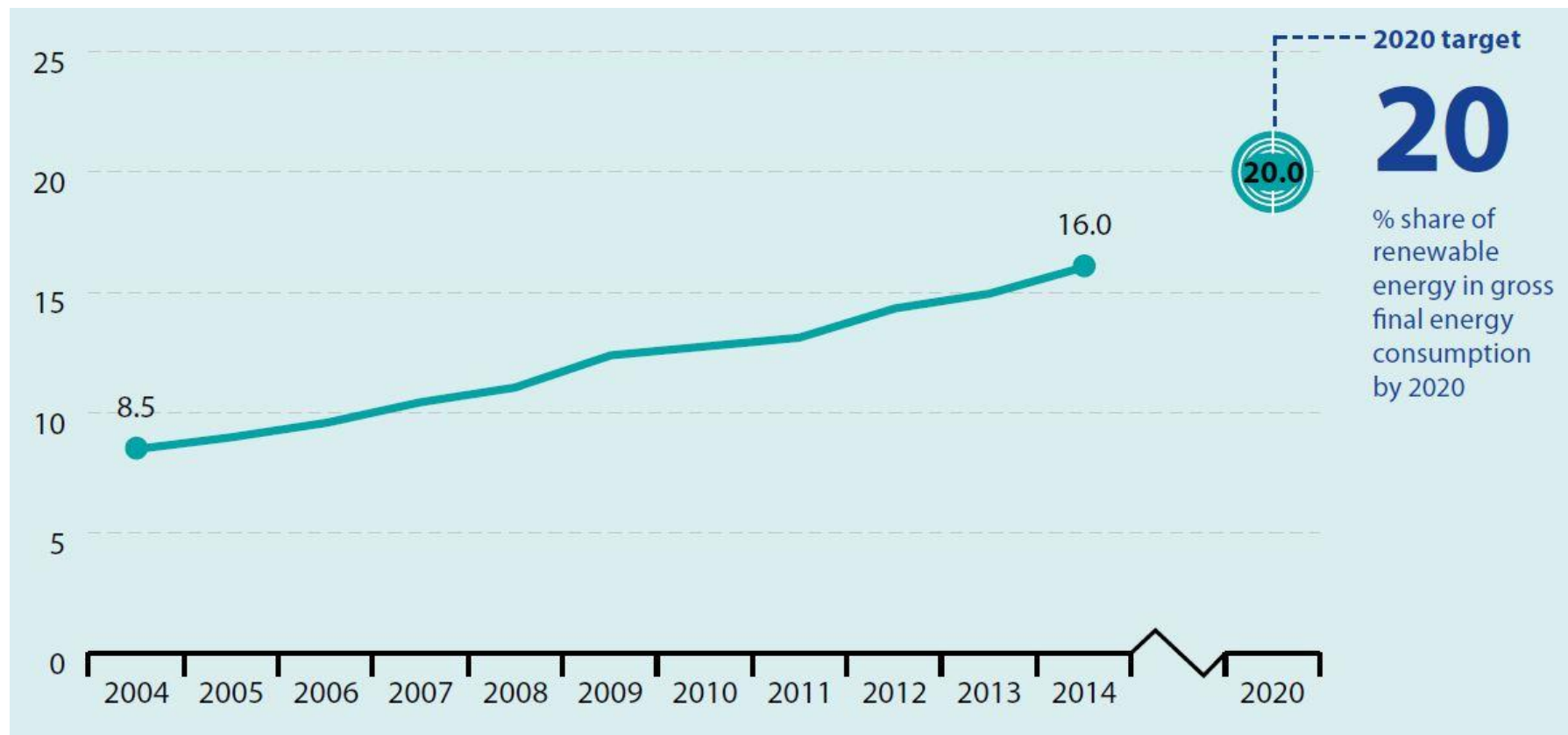
By 2014, the EU as a whole had cut man-made GHG emissions by 22.9 % compared with their 1990 levels - shift from heavy manufacturing industries to more service-based economies, modernisation in industries and a change from coal to gas. However, significant cuts were also made in the waste sector through the use of treatment processes with a lower carbon footprint and in agriculture due to a decline in livestock numbers and nitrogenous fertiliser use

Koji sektori su najveći zagađivači, emiteri CO₂ ?

Greenhouse gas emissions per sector, EU-28, 1990, 2000, 2010 and 2014
(Million tonnes of CO₂ equivalent)

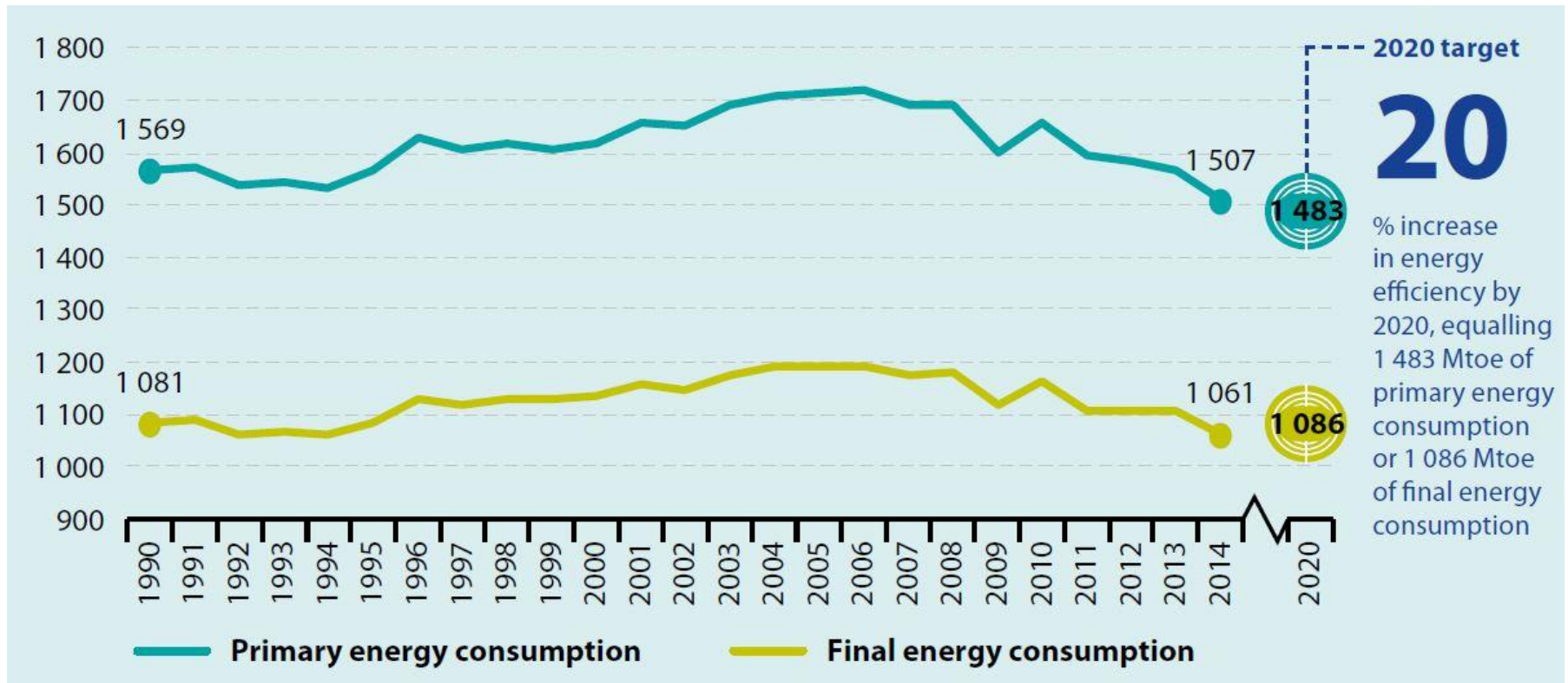
Share of renewable energy in gross final energy consumption, by country, 2005 and 2014

Renewable energy can be generated from a range of sources, including hydro, wind, solar and geothermal power. **Biofuel** remains by far the most important renewable energy source in the EU because it contributes to all energy use sectors (electricity generation, transport and heating and cooling), but solar and wind are expanding fast.

Renewable energy share in transport increasing slowly

Primary energy consumption and final energy consumption, EU-28, 1990-2014 (million tonnes of oil equivalent)

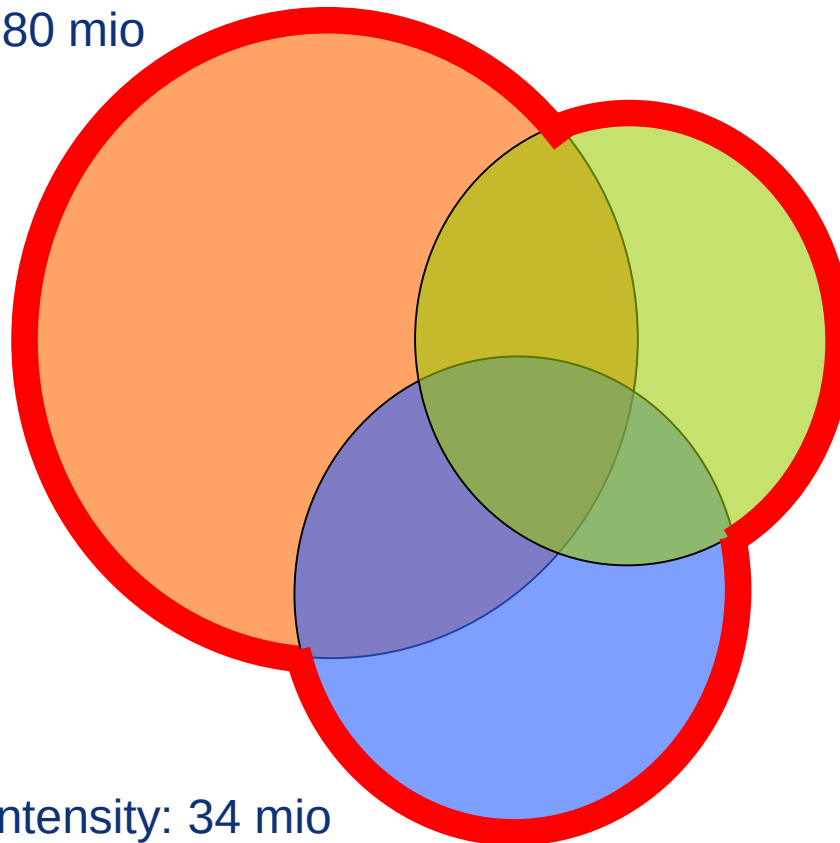

Target – 20% of saving; The 2020 target for energy efficiency is within reach.

People at risk of poverty or social exclusion

At risk of poverty or social exclusion in 2009 - 114,5 mil. (EU27) 23,3%

At risk of poverty: 80 mio

Severe material
deprivation: 40 mio

Low work intensity: 34 mio

Source: EU-SILC (2009)

Poverty & social exclusion

KEY MESSAGES

- Almost every fourth person in the EU was still **at risk of poverty or social exclusion** in 2014.
- More than 30 % of young people aged 18 to 24 and 27.8 % of children aged less than 18 were at risk in 2014. At 17.8 %, this rate was considerably lower among the elderly aged 65 or over.
- Of all groups examined, the unemployed faced the greatest risk of poverty or social exclusion, at 66.7 % in 2014.
- Almost 50% of all single parents were at risk in 2014. This was double the average and higher than for any other household type analysed.
- 35 % of adults with at most lower secondary educational attainment were at risk of poverty or social exclusion in 2014. 63.8 % of children of parents with pre-primary and lower secondary education were at risk as well.
- In 2014, 40.1 % of adults born in a country outside the EU-28 and 24.8 % of those born in a different EU-28 country than the reporting one were at risk of poverty or social exclusion. For native citizens, however, only 22.5 % of the population was at this risk.
- EU-28 citizens in rural areas were on average more likely to live in poverty or social exclusion than those living in urban areas (27.2 % compared with 24.3 %) in 2014.
- **Monetary poverty** was the most widespread form of poverty with 17.2 % of EU citizens affected in 2014. Next were **severe material deprivation** and **very low work intensity**, affecting 9 % and 11.2 % of EU citizens respectively.
- Overall, 9.5 % of the working EU population was **at risk of poverty** in 2014.

ANKETA O PRIHODIMA I USLOVIMA ŽIVOTA – SILC (2014) za EU 28

STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI U 2014 BILA 24,5%
122,3 MIL STANOVNIKA

At-risk-of-poverty

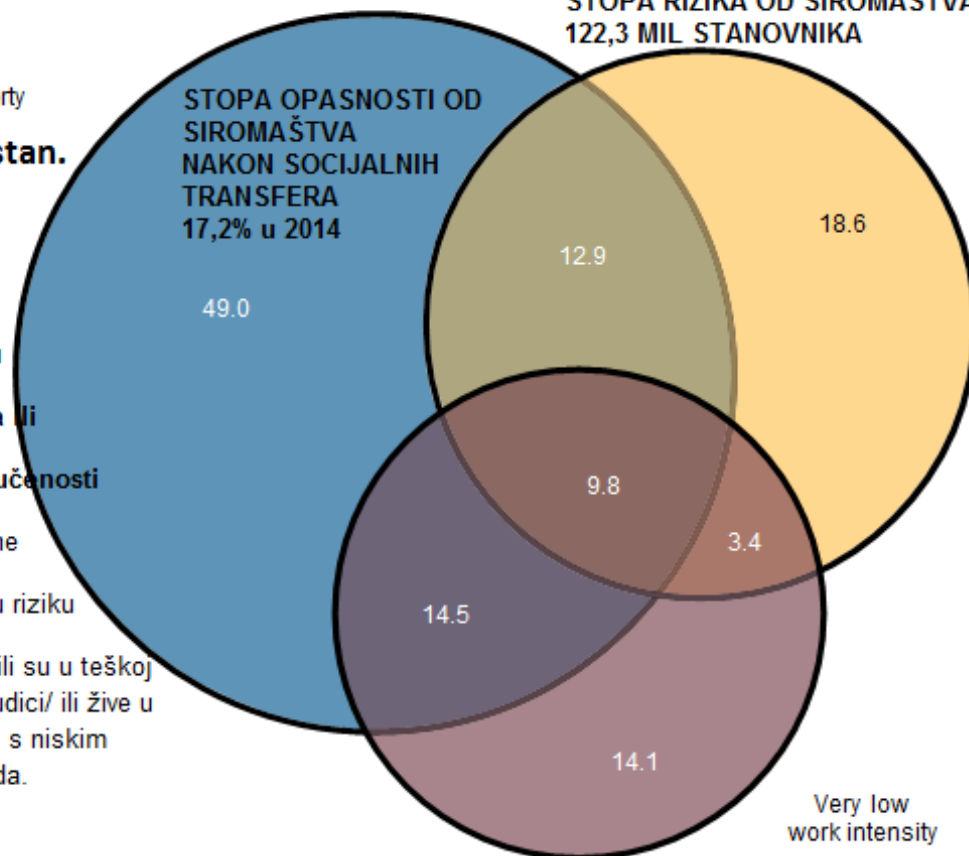
**86,2 mil.stan.
u 2014**

**STOPA OPASNOSTI OD
SIROMAŠTVA
NAKON SOCIJALNIH
TRANSFERA
17,2% u 2014**

**Osobe u riziku
od siromaštva ili
socijalne isključenosti**

odnosi se na one
osobe koje su u riziku

od siromaštva ili su u teškoj
deprivaciji/ oskudici/ ili žive u
domaćinstvima s niskim
intenzitetom rada.

Severe material
deprivation

Stopa teške materijalne deprivacije (oskudice) prikazuje postotak osoba koje žive u domaćinstvima koja si ne mogu priuštiti najmanje četiri od devet stavki materijalne deprivacije

- 1) kašnjenje s plaćanjem najamnine, računa za režije, stambenog kredita ili potrošačkoga kredita
- 2) nemogućnost domaćinstva da svim članovima priušti nedelju dana godišnjeg odmora izvan kuće
- 3) nemogućnost domaćinstva da si priušti obrok koji sadržava meso, piletinu, ribu ili vegetarijanski ekvivalent svaki drugi dan
- 4) nemogućnost domaćinstva da podmiri neočekivani finansijski trošak
- 5) nemogućnost domaćinstva da si priušti telefon
- 6) nemogućnost domaćinstva da si priušti TV u boji
- 7) nemogućnost domaćinstva da si priušti mašinu za pranje veša
- 8) nemogućnost domaćinstva da si priušti automobil
- 9) nemogućnost domaćinstva da si priušti adekvatno grijanje u najhladnijim mjesecima

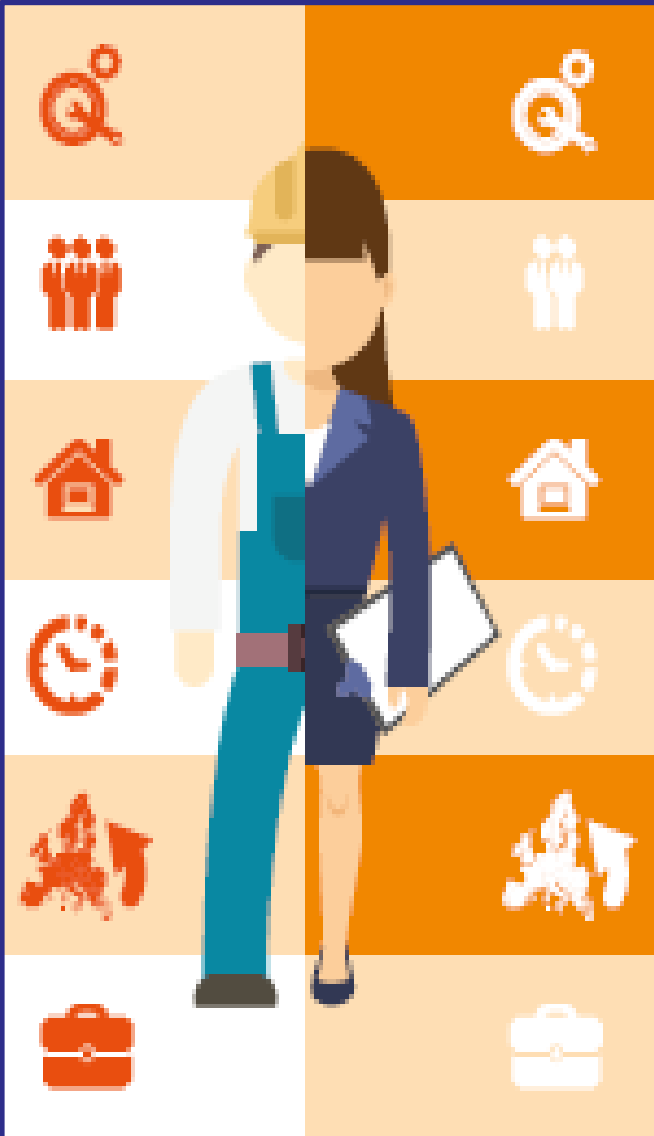
Very low
work intensity

INTENZITET RADA DOMAĆINSTVA - odnos

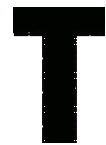
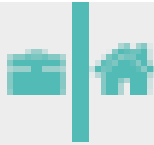
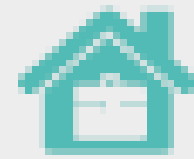
između ukupnog broja mjeseci u kojima su svi radno sposobni članovi radili u referentnom razdoblju i ukupnog broja mjeseci koje su ti isti članovi domaćinstva teoretski mogli raditi u tome istom razdoblju.

Population:

- neither at risk of poverty,
 - nor severely materially deprived,
 - nor living in a household with very low work intensity,
- = 377.8 million

PRIJE 10 GODINA	TRŽIŠTE RADA EU - Nova realnost -		D A N A S
67 % Evropljana bilo je zaposleno u uslužnom sektoru			72 % EVropljana zaposleno je u uslužnom sektoru
3 od 5 Evropljana radilo je duže od 10 godina za istog poslodavca			2 od 5 Evropljana radi duže od 10 godina za istog poslodavca
1 od 14 Evropljana radio je na daljinu			1 od 6 EVropljana radi na daljinu
33 mil Evropljana radilo je u nepunom radnom vremenu 18,5 mil radilo je na određeno vrijeme			44 mil Evropljana radi u nepunom radnom vremenu 22 mil radi na određeno vrijeme
8 mi. građana EU živjelo je i radilo u drugoj državi članici			više od 16 mil građana EU živi i radi u druoj državi članici
16 mil Evropljana u dobi od 55 do 64 godine bilo je aktivno na tržištu rada			32 mil Evropljana u dobi od 55 do 64 godine aktivno je na tržištu rada, a do 2025. b će ih 38 mil

Izazovi radnog života sutrašnjice

DO SADA		BUDUĆI TRENDOWI	
	POSTUPNE INOVACIJE	DISTRUPTIVNE INVACIJE	
	LJUDI UPRAVLJAJU MAŠINAMA	LJUDI NADGLEDAJU MAŠINE	
	DUGOROČNI UGOVORI O RADU I ZAPOSŁJAVANJE TEMELJENO NA PLATAMA	FLEKSIBILNI UGOVORI I NOVI OBLICI ZAPOSŁJAVANJA	
	LINEARNE KARIJERE TEMELJENE NA PRETHODNOM OBRAZOVANJU	DINAMIČNE KARIJERE UZ PERIODIČNO PONOVO OSPOSOBLJAVANJE I CJELOŽIVOTNO UČENJE	
	SPECIJALIZACIJA VJEŠTINA	INTERDISCIPLINARNE KOMPETENCIJE I KREATIVNE VJEŠTINE	
	RAD NA RADNOM MJESTU , ODVJANJE POSLOVNOG I PRIVATNOG ŽIVOTA	RAD U BILO KOJE DOBA I NA BILO KOJEM MJESTU - – ISPREPLETENOST POSLOVNOG I PRIVATNOG ŽIVOTA	

Evropljani su zabrinuti zbog socijalnog stanja

Više od 8 od 10 Evropljana smatra **nezaposlenost, socijalne nejednakosti i migracije** trima najvažnijim prioritetima Unije. Očekuju da će **slobodna tržišna ekonomija** biti popraćeno visokim nivoom **socijalne zaštite**

7 od 10 Europljana smatra da se **slabo** upravlja socijalnim politikama te **zagovara donošenje odluka na nacionalnom nivou i na nivou EU**

Više od polovine **Europljana** smatra da priliku za uspjeh **nemaju svi** i da će život biti **teži za sljedeću generaciju**

PRIORITETI EVROPSKE KOMISIJE 2015. – 2019. GODINE	
Radna mjesta, rast, investicije (Investicioni plan za Evropu, uz Evropski semestar)	Pravosuđe i temeljna prava Bezbjedna Unija
Jedinstveno digitalno tržište (podsticanje <i>on-line</i> mogućnosti za javni i privatni sektor)	Uravnotežen sporazum o slobodnoj trgovini sa SAD
Energetska unija i klima (sigurnija, pristupačnija i održiva energija)	Demokratske promjene (transparentnost, bolja regulativa)
Bolje povezano i pravednije unutrašnje tržište	Evropska politika u oblasti migracija
Bolje povezana i pravednija Evropska monetarna unija (stabilniji euro, zdrave javne finansije, socijalna pravednost pri sprovođenju strukturnih reformi)	EU kao jači globalni akter (zajedničko djelovanje u oblasti spoljne politike i bezbjednosti, razvojna i humanitarna pomoć, trgovina, ali i politika proširenja i susjedska politika)

BIJELA KNJIGA O BUDUĆNOSTI EU DO 2025. GODINE : DEBATA O PET SCENARIJA (2017 – 2019)				
Ne odustajemo	Samo zajedničko tržište	Oni koji hoće više, čine više	Činiti manje, ali učinkovitije	Zajedno činimo mnogo više
Nastavak istim putem koji, očekuje se, vodi postepenom unapređenju saradnje u nekim oblastima.	Svođenje EU-27 na funkcionisanje jedinstvenog tržišta usled nemogućnosti da se postigne dogovor o drugim politikama.	Evropa u više brzina gdje se raspoloženi za dublju saradnju opredjeljuju za nju, a drugi - pridružuju po želji i potrebi.	EU se fokusira na određene oblasti, kao npr. trgovina, migracije, bezbjednost, inovacije, itd.	Stoga države članice odlučuju da dijele moć, resurse i donose odluke u sve većem broju politika, što je ekvivalent federalističkoj viziji Evrope.

Tri prioriteta

- **BRZI RAST**: razvoj privrede koja se zasniva na znanju i inovaciji;
- **ODRŽIVI RAST**: promovisanje privrede sa efikasnom upotrebom resursa, koja će biti konkurentnija i više orijentisana ka životnoj sredini i održivom razvoju;
- **SVEOBUHVAATAN RAST**: podsticanje ekonomije sa visokom stopom zaposlenosti koja obezbjeđuje socijalnu i teritorijalnu koheziju.

Pet ciljeva, tri prioriteta i sedam inicijativa razvojne strategije Evropa 2020

1. Rast stope zaposlenosti (20-64) na 75%, 2. R&D ulaganje 3% BDP-a, 3. 20/20/20 klimatsko-energetski ciljevi; 4. smanjenje ranog napuštanja školovanja na 10% i III stepena obrazovanja (30-34) na 40%, 5. Smanjenje siromaštva za 25% (20 mil. St.)

BRZI RAZVOJ	ODRŽIVI RAZVOJ	SVEOBUHVAATNI RAZVOJ
INOVACIJE EU inicijativa „Unija inovacije" u cilju poboljšanja okvirnih uslova i pristupa R&D fondovima i snaženje lanca inovacija i podsticanje nivoa ulaganja u Uniji	KLIMA, ENERGETIKA, MOBILNOST EU inicijativa „Efikasna upotreba evropskih resursa " u cilju udvostručenja ekonomskog rasta od upotrebe resursa, pružanje podrške prelasku na ekonomiju sa niskim stepenom emisije ugljenika, povećanje upotrebe obnovljivih izvora energije, modernizacija saobraćajnog sektora, i promovisanje energetske efikasnosti.	ZAPOSLENJE I STRUČNE VJEŠTINE EU inicijativa „Agenda za nove vještine i poslove" namijenjena modernizaciji tržišta rada i osposobljavanje lica kroz razvijanje vještina tokom cijelog životnog ciklusa u cilju povećanja radne participativnosti i boljeg usaglašavanja ponude i potražnje na tržištu rada.
OBRAZOVANJE EU inicijativa " Mladi u pokretu " u cilju unapređenja efikasnosti obrazovnih sistema i jačanja atraktivnosti evropskog visokog obrazovanja na međunarodnom nivou.		SUZBIJANJE SIROMAŠTVA EU inicijativa „Evropska platforma protiv siromaštva" u cilju obezbjeđenja socijalne i teritorijalne kohezije tako da se benefiti i poslovi dijele, kako bi osobe koje su na ivici siromaštva ili su socijalno isključene bile u mogućnosti da žive dostojanstveno i uzmu aktivno učešće u društvenom životu.
DIGITALNO DRUŠTVO EU inicijativa „Digitalna agenda za Evropu" u cilju ubrzanja protoka brzog interneta i promovisanja koristi digitalnog jedinstvenog tržišta za domaćinstva i preduzeća.	KONKURENTNOST EU inicijativa „Industrijska politika u eri globalizacije" u cilju unapređenja poslovnog okruženja, posebno za razvoj malih i srednjih preduzeća, i podrška razvoju snažne i održive industrije koja će biti konkurentna na globalnom nivou.	

3. Koordinacija ekonomskih politika u EU

- Da bi se ojačala koordinacija ekonomskih politika, fiskalna pravila iz Maastrichta su detaljnije razrađena **PAKTOM ZA STABILNOST I RAST (1997, na snazi od 1999)** Po prvi put uveden i **MEHANIZAM FISKALNOG NADOZORA i kazna za eventualne prekršioce za prekomjerni budžetski deficit**, ali koja nije bila automatska, te je njena primjena ostala u zoni **političke** odluke, koja, do Lisabonskog ugovora, i svjetske finansijske krize nikada nije primjenjivana. Odluke su ostale u zoni političkih kompromisa zemalja osnivača i zemalja velikih kršitelja fiskalne discipline i makroekonomske konsolidacije.
- Centralno mjesto opšteg koordinacionog procesa zauzimaju **OPŠTE SMJERNICE za vođenje ekonomske politike** (nisu obavezujuće, upućene su nosiocima ekonomske politike na nacionalnim nivou, ali i svim zainteresovanim subjektima)
- Države članice mogu primjenjivati smjernice putem tzv. **otvorenog metoda koordinacije**, koji se bazira na **uspostavljanju kriterijuma (*benchmarking*)** kako bi se zemlje mogle porediti i kako bi se na države koje ih ne sprovode mogao izvršiti meki (fini) **pritisak (tzv. *PEER PRESURE*) na manje uspješne zemlje**
- **2005** – uspostavljene su **OPŠTE SMJERNICE ZA RAST I ZAPOSLENOST** (koje u biti ujedinjuju opšte smjernice za vođenje ekonomske politike i smjernice o zapošljavanju). Utvrđuju se za period od 3 godine, uz godišnje ažuriranje

Koordinacija ekonomskih politika u okviru EMU (EK, 2002)

NIVO	POLITIKA	INSTITUCIO- NALNI OBLIK	AKTERI	FORMAT KOORDINACIJE I PROCEDURE
JEDINSTVENA POLITIKA	Monetarna politika	ECB	ECB	Jedinstvena politika za Eurozonu
	Politika deviznog kursa	Koordinacija u Savjetu	Evropski savjet, ESB, Eurogrupa i EK	
	Tržišna politika	EK sprovodi	Države članice, EK, Evropski savjet	
ČVRSTA KOORDINACIJA	Budžetska politika (budžet)	Koordinacija na Savjetu Zajednički forum	Zemlje članice, EK, Evropski savjet, Eurogrupa	- Format: Ugovori, zajednički dogovorena pravila i ciljevi, razmjena informacija, <i>Peer view</i> (pregledi) - Procedura pretjeranog deficita Pakta Smjernice ekonomske politike
	Struktura politika (EU tržište)	Koordinacija na Savjetu	Zemlje članice, EK, Evropski savjet	Format: pravila, zajedničke odluke, direktive, <i>Peer review</i> (pregledi)
SLABA KOORDINACIJA	Kombinacija politika	Zajednički forum	ESB, EK, Evropski savjet, Eurogrupa	Dijalog, razmjena informacija
	Kvalitet javnih finansija	Koordinacija na Savjetu		Zajednički dogovoreni ciljevi, Smjernice ekonomske politike u Paktu za stabilnost i rast
	Politika dohodaka	Zajednički forum	Soc. partneri, EK, Evropski savjet, ESB	Dijalog, Razmjena informacija
	Politika tržišta rada (strukturne reformne)	Koordinacija na Savjetu	Države članice EK, Evropski savjet, Socijalni partneri	- Razmjena informacija, rasprave o najboljoj praksi, smjernice, <i>Peer review</i> - Procedure: Smjernice o zapošljavanju (Luksemburški proces) i Smjernice ekonomske politike
	Politika tržišta roba i kapitala (strukturne reformne)	Koordinacija na Savjetu	Države članice, EK, Evropski savjet	- Razmjena informacija, rasprave o najboljoj praksi, smjernice, <i>Peer review</i> - Procedure: Izveštaji o ek. reformama (Kardifski proces) i Smjernice ek. poli
	Vanjsko predstavljanje i komunikacija	Zajednički forum	ESB, Eurogrupa, EK	Format: Sporazum o međusobnom razumijevanju (samo komunikacija)

KOORDINACIONI MEHANIZMI PO OBLASTIMA (za tzv. otvoreni metod koordinacije)

1. **Pakt za stabilnost i rast** (**fiskalna politika**),
2. **KARDIFSKI PROCES** (koji se odnosi na strukturne politike i reforme vezane za **tržište roba i kapitala**, 2/3 u vezi sa finansijskim tržištem);
3. **LUKSEMBURŠKI PROCES** (koji se odnosi na **tržište rada**: Strategija zapošljavanja EU – puna zaposlenost, unapređenje kvaliteta i produktivnosti rada, i jačanje socijalne kohezije i inkluzije) i
4. **KELNSKI PROCES** (koji se odnosi na makroekonomski dijalog vezan za promovisanje odgovorne **politike plata**, u cilju održivog i neinflatornog rasta, kao i visokog nivoa zaposlenosti; dijalog Savjeta, EK, socijalnih partnera i ECB)

3.2. Podjela nadležnosti u vođenju EP

VRSTE NADLEŽNOSTI	POLITIKE NA KOJE SE ODNOSE
ISKLJUČIVA NADLEŽNOST EU	1. Carinska unija , 2. Konkurencija (definisanje pravila konkurentnosti neophodnih za funkcionisanje unutrašnjeg tržišta), 3. Monetarna politika (za države članice koje koriste euro kao zakonsko sredstvo plaćanja euro), 4. Morski biološki resursi (očuvanje bioloških resursa mora, kao dijela zajedničke politike ribarstva), 5. Zajednička trgovinska politika , 6. uz mogućnost zaključivanja nekih međunarodnih ugovora (zaključivanje međunarodnih sporazuma koji su obuhvaćeni nekim od zakonskih akata Unije, ili kada je potrebno da podrže primjenu unutrašnjih nadležnosti, ili ako postoji mogućnost da će se na neki način uticati na zajednička pravila ili će to eventualno dovesti do njihove izmjene u određenom stepenu)
PODIJELJENA NADLEŽNOST	1. Unutrašnje tržište, 2. Socijalna politika (u odnosu na posebne oblasti definisane Ugovorom), 3. Kohezija (ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija), 4. Poljoprivreda i ribolov, 5. Životna sredina, 6. Zaštita potrošača, 7. Saobraćaj, 8. Transevropske mreže, 9. Energija (energetika), 10. Pravda, sloboda i bezbjednost, kao i 11. opšti okvir zdravstvene politike (zajednička bezbjednosna pitanja u odnosu na aspekte javnog zdravlja kako je definisano Ugovorom).
UNIJA I ČLANICE	Ovdje države članice mogu dodati svoje politike politikama Unije; tu spadaju: istraživanje i tehnološki razvoj, kosmos, razvojna saradnja i humanitarna pomoć
ISKLJUČIVE NADLEŽNOSTI DRŽAVA, EU SAMO KROZ DOPUNSKÉ POLITIKE	Ovdje se na nacionalne politike, koje čine osnovu, Unija može nadovezati svojim politikama (zaštita zdravlja, industrija, turizam, obrazovanje i profesionalna obuka, građanska (civilna) zaštita i administrativna saradnja

3.3. Smjernice EP u Strategiji Evropa 2020

- EU 2020 počiva na **2 stuba**: tematski pristup i izvještavanje po MS

TEMATSKI PRISTUP:	IZVJEŠTAVANJE po zemljama:
CILJ: postići ciljeve koji su usvojeni na nivou EU, kombinovanjem konkretnih aktivnosti na nivou EU i na nacionalnim nivoima. PRISTUP: strateška uloga sektorskih Savjeta za praćenje i provjeru postignutog napretka ka ostvarivanju definisanih ciljeva INSTRUMENTI: izvještavanje MS kroz usmjerene programe nacionalnih reformi, uključujući informacije o „uskim grlima” razvoja i napretku koji se ostvaruje na putu ka postizanju definisanih ciljeva, koje prate savjeti za vođenje politike sa nivoa Unije u formi preporuka shodno Smjernicama široke ekonomske politike (Čl. 121.2 UFEU^[1]) i Smjernicama za zapošljavanje (Čl. 148 UFEU^[2]).	CILJ: podrška MS da implementiraju izlazne strategije povratka makroekonomske stabilnosti, identifikovanja „uskih grla” i vraćanje nacionalnih ekonomija na put održivog razvoja i javnih finansija. PRISTUP: unaprijeđena procjena ključnih makroekonomskih izazova sa kojima se suočavaju MS, uzimajući u obzir preklapanja između država članica (MS) i oblasti relevantnih politika. INSTRUMENTI: država članica izvještava preko svojih programa stabilnosti i konvergencije, čiji izvještaj prate odvojene ali istovremeno objavljene preporuke za fiskalnu politiku u Mišljenju programa za stabilnost i konvergenciju, kao i o makroekonomskim neravnotežama i „uskim grlima” razvoja, shodno Smjernicama široke ekonomske politike (Član 121.2 UFEU).

^[1] Savjet, na preporuku EK, usvaja **pregled glavnih pravaca ekonomskih politika država članica i Unije** i o tome podnosi izvještaj Evropskom savjetu.

^[2] Evropski savjet ispituje, svake godine, stanje zaposlenosti u Uniji i usvaja zaključke u vezi sa tim, na osnovu zajedničkog godišnjeg izvještaja Savjeta i Komisije.

INTEGRISANE SMJERNICE ekonomske politike za rast konkurentnosti

OPŠTE SMJERNICE EKONOMSKIH POLITIKA	SMJERNICE ZA ZAPOŠLJAVANJE
1. Obezbjedjivanje kvaliteta i održivosti JAVNIH FINANSIJA. 2. Rješavanje MAKROEKONOMSKIH DISBALANSA. 3. Smanjivanje debalansa i disproporcija u EUROZONI. 4. Podrška za R&D i inovacije, i oslobađanje potencijala digitalne ekonomije. 5. Poboljšanje efikasnosti RESURSA i smanjenje emisije gasova (efekat staklene bašte). 6. Poboljšanje poslovnog i potrošačkog OKRUŽENJA i modernizacija industrijske baze.	1. Povećanje participacije – učešća na tržištu rada i smanjenje strukturne nezaposlenosti – (usljed raskoraka između P i T). 2. RAZVIJANJE KVALIFIKOVANE RS odgovarajući na POTREBE TRŽIŠTA RADA, unapjeđenje kvaliteta posla i cjeloživotno učenje. 3. Poboljšanje performansi SISTEMA OBRAZOVANJA I OBUKE na svim nivoima i povećanje učešća u visokom obrazovanju. 4. Promovisanje SOCIJALNE INKLUZIJE I BORBA PROTIV SIROMAŠTVA.